

GRÄNSLÖS GRÄNSLÖS KULTUR

8

Kortlægning af børnekulturen i Øresundsregionen
Kartläggning av barnkulturen i Öresundsregionen

10

Kulturgaranti Simrishamn
Kulturgaranti Simrishamn

22

Stjernebarnet
Stjärnbarnet

28

Her er mit hood Furesø
Här är mitt hood Furesø

38

Ideer opstår i mødet mellem mennesker
Idéer uppstår i mötet mellan människor

Skribenter og bidragydere

Jannie Schjødt Kold, Westendstory
Marianne With Bindslev, Westendstory
Nicole Antara Dumanski, Frederiksberg kommune
Karen Ballegaard, Herlev kommune
Eva Dahl, Hörby Kommun
Inger Halleløv, CBS/Herlev kommune
Martin Jensen, Hvidovre kommune
Flemming Olsen, Herlev kommune
Henriette Ritz Kylmann
Kirsten Schneider, Albertslund kommune
Tina With Vedelsby, Herlev kommune

Redaktører

Lina Campbell, Kristianstads Kommun
Trine Friedrichsen, Hvidovre kommune
Kirsten Schneider, Albertslund kommune
Camilla Sjöstrand, Kultur Skåne
Henriette Ritz Kylmann, Hvidovre kommune

Art direction & grafisk design

www.P19.dk

Oversættelse

Kerstin E. Hansen, Öresunds Översättningsbyrå

Omslagsfoto

Polfoto, Trigger Image

Digital Imaging

www.heidekraenzlein.com

Tryk

Clausen Grafisk

Skribenter och ansvariga för textunderlag

Jannie Schjødt Kold, Westendstory
Marianne With Bindslev, Westendstory
Nicole Antara Dumanski, Frederiksberg kommun
Karen Ballegaard, Herlev kommun
Eva Dahl, Hörby Kommun
Inger Halleløv, CBS/Herlev kommun
Martin Jensen, Hvidovre kommun
Flemming Olsen, Herlev kommun
Henriette Ritz Kylmann
Kirsten Schneider, Albertslund kommun
Tina With Vedelsby, Herlev kommun

Redaktörer

Lina Campbell, Kristianstads Kommun
Trine Friedrichsen, Hvidovre kommun
Kirsten Schneider, Albertslund kommun
Camilla Sjöstrand, Kultur Skåne
Henriette Ritz Kylmann, Hvidovre kommun

Art Direction & grafisk design

www.P19.dk

Översättning

Kerstin E. Hansen, Öresunds Översättningsbyrå

Omslagsfoto

Polfoto, Trigger Image

Digital Imaging

www.heidekraenzlein.com

Tryck

Clausen Grafisk

INNEHÅLL

INDHOLD

4	FNs Børnekonvention – et godt fundament for kulturarbejde	.....
	Ett gott fundament för kulturarbete	=====
5	Forord af Flemming Olsen	.....
	Förord av Flemming Olsen	=====
6	Deltagerkommunerne i Kreativ Metapol	.....
	Deltagarkommunerna i Kreativ Metapol	=====
8	Kortlægning af børne- og ungekultur i Øresundsregionen	.....
	Kartläggning av barn- och ungakultur i Øresundsregionen	=====
22	Stjernebarnet	.....
	Stjärnbarnet	=====
36	Invitation fra Kreativ Metapol	.....
	Inbjudan från Kreativ Metapol	=====
37	Grænseløs innovation af Inger Hallelov	.....
	Gränslös innovation av Inger Hallelov	=====
38	Projekter skabt i Kreativ Metapol	.....
	Projekter skapade inom Kreativ Metapol	=====
50	Næste skridt: netværk	.....
	Nästa steg: nätverk	=====

FN'S BØRNE- KONVENTION OM BARNETS RÆTTIGHEDER

FN's Børnekonvention er fra 20. november 1989. Sverige ratificerede konventionen i 1990 og Danmark i 1991.

Artikel 31

1. Deltagerstaterne anerkender barnets ret til hvile og fritid, til at lege og dyrke fritidsinteresser, som er passende for barnets alder, og til frit at deltage i det kulturelle og kunstneriske liv.
2. Deltagerstaterne skal respektere og fremme barnets ret til fuld deltagelse i det kulturelle og kunstneriske liv og skal opmuntre til, at der stilles passende og lige muligheder til rådighed for kulturel, kunstnerisk, fritidspræget og rekreativ udfoldelse.

FN'S KONVENTION OM BARNETS RÄTTIGHETER

FN's konvention om barnets rättigheter antogs den 20. november 1989. Sverige ratificerade konventionen 1990 och Danmark 1991.

Artikel 31

1. Konventionsstaterna erkänner barnets rätt till vila och fritid, till lek och rekreation anpassad till barnets ålder samt rätt att fritt delta i det kulturella och konstnärliga livet.
2. Konventionsstaterna skall respektera och främja barnets rätt att till fullo delta i det kulturella och konstnärliga livet och skall uppmuntra tillhandahållandet av lämpliga och lika möjligheter för kulturell och konstnärlig verksamhet samt för rekreations- och fritidsverksamhet.

KREATIV METAPOL

Da 14 danske og svenske kommuner i Øresundsregionen for mere end to år siden startede samarbejdsprojektet Kreativ Metapol, var det med visionen om at skabe og facilitere en række bæredygtige rammer og netværk, der kunne medvirke til at skabe kulturel livskvalitet for borgerne i Øresundsregionen.

Denne publikation viser med tydelighed, at det er lykkedes. Med fokus på børn og unge har en gruppe projektdeltagere arbejdet med kultur som et naturlig del af børn og unges livsudfoldelse i Øresundsregionen, og deltagerne viser med magasinet, Grænseløs Kultur, gode eksempler på, hvordan kultur får plads og tænkes ind i børnenes og de unges hverdag.

For at finde og formidle de gode eksempler har projektdeltagerne gennem kontakter og netværk på tværs af kommuner og grænser kortlagt kulturtilbud for børn og unge i regionen. Samarbejdet har både handlet om at få nye idéer på tværs af grænserne og om at udvikle arbejdsmetoder, så projektet kan bidrage til lokal og regional merværdi. Udfordringen har været at udnytte eksisterende forskelle for at skabe innovation tværs over kommuner og grænser.

Magasinet her viser, at vi allerede er i fuld gang med at implementere "ØRUS", den Øresundsregionale Udviklingsstrategi, der blev vedtaget af Øresundskomiteen i juni 2010. Af denne fremgår, som en del af visionen, at Øresundsregionen sætter på kultur for, med og af børn og unge.

Dette skal blandt andet ske ved at samarbejde på tværs af Øresund og skal bidrage til at styrke kultur for, med og af børn og unge, opmuntre kreativiteten og sikre, at børn og unge bliver ambassadører på tværs af Øresund. Derudover skal der skabes bedre koordinering af kulturudbuddet og den fælles udnyttelse af arenaer og kulturfaciliteter.

I denne forbindelse kan en kortlægning være værdifuld, idet den vil kunne tjene som fundament for den fortsatte udvikling og koordination af børne- og ungekulturen i regionen. Det er mit håb, at omverdenen i 2020 vil se på Øresundsregionen som en af verdens førende regioner for børne- og ungekultur.

FLEMMING OLSEN

När 14 danska och svenska kommuner i Öresundsregionen för över två år sedan startade samarbetsprojektet Kreativ Metapol, var det med visionen att skapa och möjliggöra en rad hållbara ramar och nätverk som kan verka för att skapa kulturell livskvalitet för invånare i Öresundsregionen.

Den här publikationen visar med all tydlighet att det lyckades. Med fokus på barn och ungdom har en grupp projektdeltagare arbetat med kultur som en naturlig del i barn och ungas livsutveckling i Öresundsregionen, och deltagarna visar med magasinet, Gränslös Kultur, bra exempel på, hur kultur får plats i barn och ungas vardag.

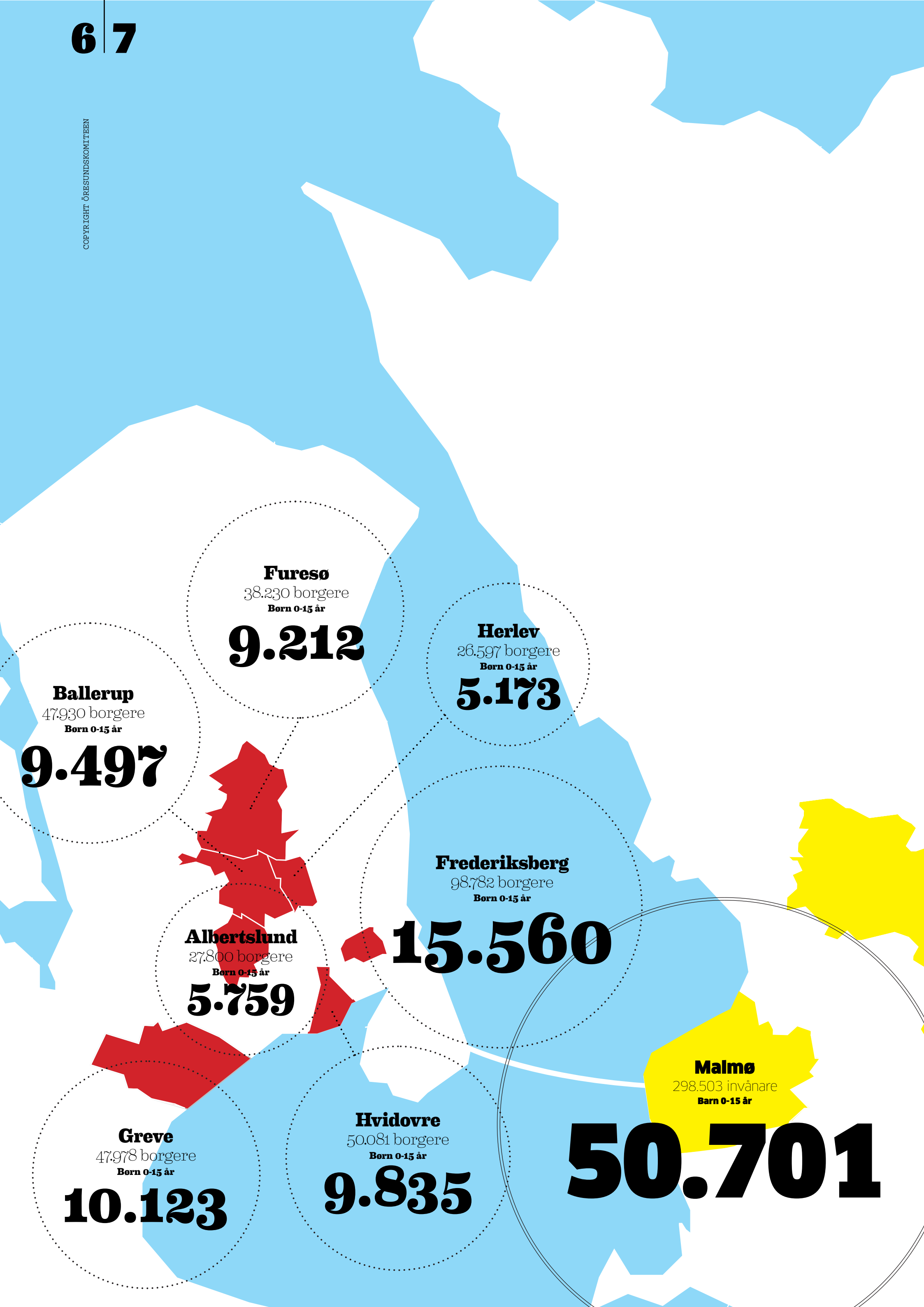
För att kunna hitta och förmedla goda exempel har man med kontakter och nätverk tvärs över kommuner och gränser kartlagt kulturutbud för barn och unga i regionen. Samarbetet har handlat både om att få nya idéer tvärs över gränser och att utveckla arbetsmetoder för att projektet ska bidra till lokala och regionala mervärden. Utmaningen har varit att utnyttja befintliga skillnader för att skapa innovation tvärs över kommuner och gränser.

Det här magasinet visar att vi redan är fullt igång med skapandet av "ØRUS", den Øresundsregionale Udviklingsstrategin, som blev antagen av Øresundskommittén i juni 2010. Av den framgår att Øresundsregionen satsar på kultur, för, med och av barn och unga.

Detta skall ske bland annat genom samarbete över Øresund och ska bidra till att stärka den unga kulturen, uppmuntra kreativiteten och säkra, att barn och unga blir ambassadörer tvärs över Sundet. Det ska också skapas bättre koordination av kulturutbudet för gemensam användning av scener och andra kulturhjälpmedel.

Det kan också vara värdefullt med en kartläggning, eftersom den kan tjäna som grund för den fortsatta utvecklingen och koordinationen av barn- och ungdomskulturen i regionen. Det är min förhoppning, att omvärlden år 2020 ska se på Øresundsregionen som en av världens ledande inom kultur för barn och unga människor.

Hässleholm

50.094 invånare
Barn 0-15 år

8.467

Höör

15.397 invånare
Barn 0-15 år

2.932

Kristianstad

79.451 invånare
Barn 0-15 år

13.957

Hörby

14.852 invånare
Barn 0-15 år

2.516

Lund

110.332 invånare
Barn 0-15 år

18.269

Simrishamn

19.321 invånare
Barn 0-15 år

2.676

KORTLÆGNING AF BØRNEKULTUREN I ØRESUNDSREGIONEN

En gruppe under Kreativ Metapol har kortlagt det samlede kulturtilbud for børn og unge i regionen og, udover store forskelle, fundet gode eksempler på kulturaktiviteter, som kan inspirere på tværs af sundet.

Børn og unge i Øresundsregionen deltager i kulturen på vidt forskellig måde. I nogle kommuner møder børnene tilbuddene om kulturoplevelser i deres fritid, i andre afprøver børnene eksempelvis musikundervisning i skoletiden. På hver sin side af kommunegrænserne gribes organiseringen af børnekulturen nemlig forskelligt an.

Det viser en undersøgelse som projektgruppen Børn og kultur i Kreativ Metapol har foretaget blandt de tretten kommuner, som deltager i i kortlægningen. Men hvorfor er det vigtigt med kultur i børnehøjde? "Når vi sikrer, at børn møder kulturen, styrker vi deres handlemuligheder," siger musik- og børnekulturkonsulent Kirsten Schneider, der blandt andet sidder i projektgruppen og har undersøgt i hvilke kommuner, man har planer eller politikker på området, og hvordan man i så fald griber arbejdet med disse an.

Fra fritid til skoletid

Det fremgår eksempelvis af gruppens undersøgelse, at kun en af de tretten kommuner som fuldt ud praktiserer skolen som kulturformidler til alle børn og unge. Det er ærgerligt, da folkeskolens fag så som dansk/svensk, billedkunst og historie indeholder et kulturaspekt, mener Kirsten Schneider, og især fordi netop skolen, som den eneste institution, når ud til alle grupper af børn. Man mister på den måde et vigtigt demokratisk aspekt i at planlægge børnekultur uden om skolen. Nogle af kommunerne angiver lærernes modstand som en af barriererne, men til det siger Kirsten Schneider: "Lærernes tilbageholdenhed handler måske i virkeligheden om deres planlægning af skoleåret. Hvorfor ikke komme det i møde med en planlægning, som ligger klar til lærerne, når de starter et nyt skoleår?"

En anden vigtig formidlingsform, når det kommer til børn og unge, er hjemmesider, facebook-grupper og lignende sociale medier. Her viser det sig, at nogle kommuners formidling fungerer i overensstemmelse med traditionel formidling, andre fungerer med nye digitale tiltag og atter andre fungerer ringe med et system, der med fordel kunne ændres, men som fortsætter, fordi der ikke erfaringsudveksles tilstrækkeligt.

Det gode eksempel

Netop erfaringsudvekslingen tages der nu fat på. Udover at kortlægge børne- og ungekulturen i regionen, har gruppen fundet frem til en række gode eksempler på kulturaktiviteter for børn og unge, som kan inspirere på tværs af sundet. Hver af de tretten kommuner har peget på op til tre aktiviteter og tilbud, som de er særlig stolte af. Vellykkede og økonomisk overkommelige tilbud, der inkluderer alle grupper af børn og unge.

"Vi vil på den måde skabe en kulturformidlingspraksis, hvor eksemplerne på best practice bliver synliggjort," siger Kirsten Schneider.

Et sted hvor man i den grad har en best practice, der kan skabe merværdi i hele regionen, er i sydsvenske Simrishamn. Her sikrer kommunens Kulturgaranti, at alle kommunens folkeskoler arbejder med kulturtilbud på samtlige klassetrin. Kulturgarantien fungerer som en helstøbt, gennemtænkt og bred kulturplan, der involverer professionelle kunstnere og kulturpædagoger.

"Det bedste ved det hele er, at kulturgarantien er indtænkt i et hverdagsperspektiv og ikke er økonomisk krævende, idet man holder sig indenfor de kendte og traditionelt anvendte rammer," siger Kirsten Schneider og tilføjer: "på den måde kan selv et stort tænkt projekt som kulturgarantien inspirere andre."

”

Når vi sikrer kultur til børn, styrker vi deres handlemuligheder

Kirsten Schneider,
Musik- og børnekulturkonsulent,
Albertslund kommune

Kun 5 ud af de 13 deltagende kommuner i Kreativ Metapol har udarbejdet en egentlig politik på børnekulturområdet. Flere kommuner har handleplaner, men det fremgår tydeligt af undersøgelsen, at de bedste resultater opnås, når planer og politikker følges ad.

KARTLÄGGNING AV BARNKULTUREN I ÖRESUNDSREGIONEN

En grupp har inom ramen för Kreativ Metapol kartlagt det samlade kulturutbudet för barn och unga i regionen, och man har, utöver en hel del stora skillnader, också funnit goda exempel på kulturaktiviteter som kan vara till inspiration på andra sidan sundet

Barn och ungdomar i Öresundsregionen tar del av kulturen på vitt skilda sätt. I vissa kommuner erbjuds barnen kulturupplevelser på sin fritid, och i andra kan de få musikundervisning på skoltid. Varje kommun har nämligen sitt sätt att ta sig an barnkulturen.

Det visar en undersökning som projektgruppen Barn och Kultur i Kreativ Metapol genomförde bland de tretton kommuner som deltar i kartläggningen. Men varför är det så viktigt med kultur på barnnivå?

"När vi låter barn möta kultur, stärker vi deras handlingsmöjligheter", säger musik- och barnkulturkonsulent Kirsten Schneider, som bland annat sitter i projektgruppen och har

”

När vi låter barn möta kultur, stärker vi deras handlingsmöjligheter

Kirsten Schneider,
Musik- och barnkulturkonsulent,
Albertslund kommun

undersökt vilka kommuner som har planer – eller en politik – för området, och hur de i så fall griper sig an arbetet.

Från fritid till skoltid

Det framgår till exempel av gruppens undersökning att endast en av de tretton kommunerna som fullt ut praktiserar skolan som kulturförmedlare till barn och unga. Det är synd, eftersom grundskoleämnena som danska/svenska, bildkonst och historia innehåller en kulturperspektiv, menar Kirsten Schneider. Dessutom är skolan den enda institution som når ut till alla grupper av barn. Om barnkulturen ska ligga utanför skolans ramar, går något viktigt förlorat i demokratiskt avseende. I vissa kommuner menar man dock att det är lärarna själva som lägger hinder i vägen. Det har fått Kirsten Schneider att börja fundera:

"Lärarnas avvaktande hållning kommer kanske av att det rör planeringen av skolarbetet. Varför inte i stället ta fram en färdig planering, som kan presenteras för lärarna när det nya läsåret startar?"

En annan viktig kanal till barn och unga är hemsidor, facebook-grupper och liknande sociala medier. Här visar det sig att vissa kommuner kommunicerar på mer traditionellt vis, medan andra utnyttjar digital media. Det finns även exempel på kommuner med illa fungerande system som skulle kunna ändras till det bättre – men eftersom man inte utbyter erfarenheter över kommungränserna fortsätter man som förut.

Det goda exemplet

Just utbytet av erfarenheter är något som man nu tittar närmare på. Förutom att kartlägga barnkulturen i regionen, har gruppen hittat en rad goda exempel på kulturaktiviteter för barn och ungdomar som kan inspirera tvärs över sundet. Var och en av de tretton kommunerna har fått förmedla tre aktiviteter och erbjudanden som de är särskilt stolta över. Det handlar om lyckade och ekonomiskt överkomliga kulturutbud, som inkluderar alla grupper av barn.

"På det här sättet vill vi skapa en kulturförmedlingspraxis, med synliga exempel på best practice", säger Kirsten Schneider.

En plats där man i högsta grad tagit fram en modell för best practice, som skulle kunna

ge mervärde åt hela regionen, är Simrishamn. Här säkerställer den kommunala Kulturgarantin att alla grundskolor i kommunen arbetar med barnkultur i samtliga årskurser. Kulturgarantin fungerar som en helgjuten, genomtänkt och bred kulturplan, som involverar professionella konstnärer och kulturpedagoger.

"Det bästa med allt det här är att kulturgarantin har satts in i ett vardagsperspektiv, och att den inte är ekonomiskt krävande. Man håller sig nämligen inom kända och traditionellt använda ramar", säger Kirsten Schneider och tillägger: "På så sätt kan även ett projekt med stora ambitioner, som Kulturgarantin, bli till inspiration för andra."

Bara 5 av de 13 deltagande kommunerna i Kreativ Metapol har utarbetat en egentlig politik på barnkulturområdet. Flera kommuner har handlingsplaner, men det framgår tydligt av undersökningen, att de bästa resultaten uppnås, när planer och politiker följs åt.

SIMRISHAMN

Kultur- garantin

Målgrupp Skolelever
från förskoleklass till
och med åk 9

Ålder 6-16 år

Kontakt Anna-Carin
Uggla, Samordnare och
informatör, anna-carin.
uggla@simrishamn.se

Följer skolåret

.....

Kultur- garantien

Målgruppe Skoleelever
fra 0. klasse til og med
9. klasse

Ålder 6-16 år

Kontakt Anna-Carin
Uggla, Samordnare
och informatör,
anna-carin.uggla@
simrishamn.se

Følger skoleåret

I Sydsverige tänker man stora tankar för de små

I Sydsverige tænker de stort, når det kommer til de små

Skolbarnen i Simrishamn tar på sig dansskorna i lågstadiet, sminkar sig med teatersmink när de bliver lite äldre och klipper egna filmer, när de blivit stora. Kulturgarantin garanterar att alla elever får pröva på olika konstformer

Tips!

Så får du kultur på skolschemat

- Se till att få skolledningens och politikernas stöd.
- Ha ett nära och respektfullt samarbete med lärarna.
- Bygg upp en klar struktur och se till att det finns en ordentlig samordning
- Ha tålamod - det lönar sig!

Sådan får du kultur på skoleskemaet

- Sorg for støtte fra skolernes ledelse og fra politikerne.
- Hav et tæt og respektfuldt samarbejde med lærerne.
- Opbyg en klar struktur og sørg for grundig koordinering
- Vær tålmodig, det betaler sig!

Skolebørnene i Simrishamn kridter dansskoene i de mindre klasser, smører sig med teatersmink, når de bliver lidt ældre og klipper deres egen film, når de er blevet store. Kulturgarantien sikrer, at alle elever prøver forskellige kunstformer.

Det sjoveste er, når børnene - små som store - oplever glæde og selvværd ved selv at være kreativt skabende. Den kraft kan ingen tage fra dem!

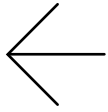
Anna-Carin Uggla,
Kulturgarantiens koordinator, Simrishamn Kommune

Det sværeste er at få alle parter på samme spor, at skabe balance mellem hurtige beslutninger og demokratiske processer.

Sylvia Carlsdotter,
Enhedschefen ved Kulturuddannelsesenheden,
Simrishamn Kommune

SIMRISHAMN

Simrishamn upplever man de mest märkvärdiga ting: Ett gäng ystra killar insisterar på att få skapa tredimensionell konst. En djupt koncentrerad åttondeklass håller på att klippa en film, och en nioårig flicka utbrister "Jag visste inte att jag var SÅ bra på att skriva böcker!"

Alla exemplen är hämtade från skolorna i Simrishamn, där man nu för sjätte året i rad tillämpar en ambitiös kulturgaranti, som säkerställer en systematisk och demokratisk presentation av kultur för alla skolbarn i kommunen.

En samlad plan för grundskolan

I fjärde klass blir det konst, i femte klass film, osv. Men lärarna, kulturpedagogerna och elevrepresentanterna bestämmer själva varje år vilka föreställningar som ska köpas in, och på vilket sätt eleverna ska arbeta med konstformen i fråga.

"De yngsta har till exempel alltid dans. I år har de sett en dansföreställning, och före och efter föreställningen har en danspedagog arbetat med dem för att ta till vara deras rörelseglädje", förklarar Anna-Carin Ugglå, som är samordnare för kulturgarantin.

Året därpå arbetar eleverna med teater. Under grundskoletiden hinner barnen prova på allt från konst och film till musik, litteratur, dans och drama. Och skulle de få blodad tand, kan de anmäla sig till Kulturskolans aktiviteter efter skoltid. Alla kan anmäla sig, och mot en mindre avgift kan barnen fördjupa sig ytterligare, med hjälp av engagerade lärare.

Barnen har rätt att uttrycka sig

Bakom kulturgarantin ligger visionära tankar. Syftet är att ge barnen självförtroende och mod att uttrycka sig kreativt. Simrishamn kommer därmed nära FN:s deklaration om att alla barn har rätt att uttrycka sig och själva välja vilket språk de ska uttrycka sig på.

Kulturgarantin är unik för Simrishamn, och kommunen är känd i hela Sverige som "kulturkommun". Men vad tycker egentligen barnens föräldrar om att man fokuserar så mycket på kultur i skolorna?

"På föräldramötena får de veta vilket kulturämne barnen ska arbeta med under året. Det som är så bra med att barnen får arbeta med kultur i skolans regi, är att det blir en naturlig del av barnens skolgång", säger Anna-Carin Ugglå.

För det enskilda barnet ligger det en omedelbar glädje i att till exempel dansa.

"Barn gillar att röra sig. De tycker om musik, och dansen ger dem bättre kroppskontroll - vilket i sin tur förbättrar deras inlärning", konstaterar danspedagogen Jessica Ström, som har förmånen att få arbeta med de yngre klasserna. Och de barn som inte fastnar för just dansen, kan se fram emot året därpå, då det står skådespel, teatersmink och scenogolv på schemat.

Kulturgarantin ger

- Minst en professionell kulturupplevelse om året i grundskolan.
- Kreativt arbete med kulturpedagoger som kommer ut till varje klass tre till sex gånger per skolår.
- Professionell undervisning för alla lärare, så att de kan fortsätta kulturarbetet mellan kulturpedagogernas besök.

Simrishamn oplever man de mest märkvardige ting: En flok livlige drenge insisterer på at lave tredimensionel kunst. En overfyldt 8. klasse klipper i dyb

koncentration en film sammen, og en ni-årig pige udbryder: "Jeg anede slet ikke, jeg var SÅ god til at skrive bøger."

Alt sammen eksempler fra skolerne i Simrishamn, der nu på sjette år arbejder med en ambitiøs kulturgaranti, der sikrer en systematisk og demokratisk præsentation af kultur for alle skolebørn i kommunen.

En samlet plan for folkeskolen

Det ligger fast, at man i 4. klasse skal have billedkunst, i femte film og så videre. Men det er lærere, kulturpedagoger og elevrepræsentanter, der hvert år beslutter, hvilke forestillinger og på hvilken måde, eleverne skal arbejde med kunstarten.

"De små klasser har for eksempel altid dans. I år har de set en danseforestilling, og før og efter forestillingen har en dansepedagog arbejdet med dem og deres bevægelsesglæde," forklarer Anna-Carin Ugglå, der er kulturgarantiens koordinator.

Kulturgarantien giver

- Mindst én professionel kulturoplevelse om året i folkeskolen.
- Kreativt arbejde med kulturpedagoger, der kommer ud til hver klasse mellem tre og seks gange på et skoleår.
- Professionel undervisning af alle skolelærere, så de kan fortsætte kulturarbejdet mellem besøgene fra kulturpedagogerne.

Året efter arbejder eleverne så med teater, og på den måde bliver man op gennem sin skolegang præsenteret for både kunst, film, musik, litteratur, dans og drama. Hvis børnene bliver bidt af en gal Picasso, kan de vælge at gå over i Kulturskolen efter skoletid. Alle kan tilmelde sig og for et beskedent beløb kan børnene fortsætte fordybelsen med engagerede professionelle undervisere omkring sig.

Børn har ret til at udtrykke sig

Tanken med kulturgarantin har fra starten været visionær. Formålet er at give børnene selvtillid og mod på at udtrykke sig kreativt, og dermed kommer Simrishamn tæt på at leve op til FN's erklæring om, at "Alle børn har ret til at udtrykke sig og til selv at vælge hvilket sprog, de vil udtrykke sig på."

Kulturgarantin gør Simrishamn unik og kendt over hele Sverige som "kulturkommune", men hvad siger børnenes forældre til al den fokus på kultur i skolerne?

"De får at vide på forældremøderne, hvilket kulturemne deres børn skal arbejde med i år, og det gode ved at indlejre kulturen i skoleregiet er, at det er blevet en hel naturlig del af deres børns skolegang," siger Anna-Carin Ugglå.

For det enkelte barn er glæden ved for eksempel at danse umiddelbar.

"Børn kan godt lide at røre sig, de kan godt lide musik og så øger dansen deres kropskontrol - hvilket øger deres læring," fortæller dansepedagog Jessica Ström, der har fornøjelsen af de små klasser. Og hvis børnene ikke opdager den store passion ved dansen, kan de glæde sig til næste år, hvor skuespil, teatersmink og de skrånede brædder venter.

FOTO: POLIFOTO / CORBIS

”

Roligast är det när barnen – små som stora – upplever den glädje och det självförtroende som kreativt skapande ger. Den kraften kan ingen ta ifrån dem!

Anna-Carin Ugglå,
Kulturgarantins koordinator, Simrishamn kommun

Det svåraste är att få alla parter på samma spår, att skapa balans mellan snabba beslut och demokratiska processer

Sylvia Carlsdotter,
Enhetschef vid Kulturpedagogiska enheten,
Simrishamn kommun

”

Arts education programmes have impact on the child, the teaching and learning environment, and on society, but these benefits were only observed where quality programmes were in place.

Poor quality and inadequate programs do little to enhance the educational potential of the child or build first-rate schools. .... Conversely, high quality arts and

cultural education has high levels of both participation and high levels of relevance.

These programmes are no more expensive to implement than poor quality programmes and afford the opportunity to initiate sustained educational reform and greatly enhance the overall excellence of education”.

(Denmark's Creative Potential?, 2008)

ANNE BAMFORD, PROFESSOR,
UNIVERSITY OF THE ARTS LONDON

HVIDOVRE

Befæstningsdagen

Målgruppe Børnefamilier
Ålder 5-12 år med familier

Kontakt Mikkel Knudsen, Museumsinspektør Cirkusmuseet og Forstadsmuseet (tidligere Historiens Hus), mkk@hvidovre.dk

Afholdt den sidste weekend i september siden 2000

Befästningsdagen

Målgrupp Barnfamiljer
Ålder 5-12 år med familjer

Kontakt Mikkel Knudsen, Museiintendent Cirkusmuseet og Forstadsmuseet (tidigare Historiens Hus), mkk@hvidovre.dk

Genomförs den sista helgen i september sedan 2000

Soldater på Vestvolden

Soldater på Vestvolden

Kina har sin mur, og Vestegnen har sin vold. I Hvidovre kan man rejse tilbage i tiden og blive soldat på Vestvolden. På den årlige befæstningsdag er der både krudt, kugler og kunstigt overskæg.

Kina har sin mur, Vestegnen har sin skyddsvall. I Hvidovre kan man resa bakåt i tiden och bli soldat på Vestvolden. På den årliga befästningsdagen, träffar man på allt från krut och kulor till konstgjorda mustacher.

Fakta

Vestvolden

Vestvolden var Danmarkshistoriens største anlægsarbejde (1888-1892) indtil opførelsen af Storebæltsbroen, og kostede hvad der svarer til 40 storebæltsbroer at bygge. Men tiden og den teknologiske udvikling løb fra både befæstninger, volde og forter, og Københavns Befæstning blev som konsekvens nedlagt i 1920.

5

gode tips til at lave jeres egen historiske dag

- 1 Lav simple og spændende fortællinger.
- 2 Samarbejde lokalt og regionalt
- 3 Børnene skal bidrage og føle, at de er i fokus.
- 4 Lav reelle børneaktiviteter undervejs.
- 5 Husk at markedsføre jeres dag! Plakater i alle institutioner, annoncer i lokalaviser og opslag på relevante børnefora på nettet.

← HVIDDOVRE

I Hvidovre står sidste søndag i september hvert år i historiens tegn. Her afholder man befæstningsdag og sætter fokus på et af Danmarkshistoriens største bygningsværker: Københavns Befæstning. Dette er en forskansning af København fra Avedøre i syd til Utterslev Mose i nord.

”Borgerne på Vestegnen skal vide, at Vestvolden findes, og de skal kende til alle de muligheder, der er for rekreative aktiviteter der” siger en af hovedarrangørerne, museumsinspektør Mikkel Knudsen fra Forstads museet i Hvidovre.

Befæstningsdagen fungerer som aktivitetsdag for børnefamilier, der via en fiktiv ramme-fortælling får lov til at lege og leve sig ind i en tid, der hørte befæstninger og volde til.

Vestvolden blev opført i årene 1888 - 1892 og skulle forskanse København mod fjenden. Krydser man volden og cykelstien, der løber hele vejen langs den, opdager man et kæmpemæssigt gammelt militærområde med bunkere fra perioden. Vestvolden er derfor et oplagt udflugtsmål med indbygget historisk læring for børnefamilierne. Der er bare ikke mange, der kender til den.

Regionalt event

Derfor er en række aktører fra forstads museet, Kulturpaletten, naturformidlingscentret, Quark og Hvidovre Bibliotekerne de sidste fem år gået sammen om at udvikle Befæstningsdagen som regionalt event. Det sværeste i den forbindelse har været at få alle parter til at forstå, at det ikke handler om markedsføring for netop deres organisation.

”Det gælder om at have øje på bolden, og det er vi efterhånden blevet gode til,” forklarer Mikkel Knudsen.

I 2010 var temaet spionjagt og foregik under 1. Verdenskrig. Omkring 90 børn i alderen 5 -12 år troppede spændte op hånd i hånd med forældre eller bedsteforældre. De blev mødt af en fredselkende general, der frygtede et kup fra nogle krigsglade og tyskervenlige soldater i hans enhed.

Derefter fik børnene en kopi af en blå soldaterkasket fra perioden på – og så afsted ud og infiltrere den rebelske soldatergruppe. Undervejs mødte de en såret soldat, der ledte dem til oprørernes lejr. Her fik især drengene opfyldt deres forventninger til en dag i militærhistoriens tegn: De skulle kaste med ’granater’ mod de onde – blandt andet personificeret af to kvinder med kunstige overskæg og sorte tænder.

Spændende ramme-fortælling er vigtig

”Nogle af pigerne nægtede at kaste med granater. Det gik deres moral for nær. Så godt levede de sig ind i historien,” fortæller Mikkel Knudsen og tilføjer, at dét med en ramme-fortælling giver et engagement og en sammenhæng i det, børnene oplever.

Heldigvis fandt de snarrådige børn frem til oprørernes lejr, afslørede deres planer, fik reddet generalen og bliver soldater med æresdiplom.

Lige inden freden blev sikret, udfyldte børnene som en del af legen et evalueringsskema, og tilbagemeldingerne var overvejende positive. Flere gav udtryk for, at det reelt havde været uhyggeligt at være soldat for en dag.

Arrangørerne har også evalueret dagen, men her kan man ikke lade være allerede at tænke fremad, fortæller Mikkel Knudsen.

”Det er vigtigt, historien bliver ny hvert år. Så vi skal snart i gang igen,” siger han og føjer til, at næste års historie ligger på hovedpuden, når han lægger sig til at sove.

I Hvidovre går sista söndagen i september varje år i historiens tecken. Då är det befästningsdag, och man har fokus på ett av den danska historiens största byggnadsverk, nämligen Köpenhamns befästningsanläggning. Detta är en forskansning som sträcker sig från Avedøre i söder till Utterslev Mose i norr.

”Invånarna i Vestegnen ska veta att Vestvolden finns, och de ska känna till alla möjligheter till rekreation och friluftsliv som finns där”, säger en av huvudarrangörerna, museiinspektören Mikkel Knudsen från Förortsmuseet i Hvidovre.

Befästningsdagen fungerar som en aktivitetsdag för barnfamiljer, som genom en fiktiv ramberättelse får lov att leka och leva sig in i en tid präglad av befästningsanläggningar och skyddsvallar.

Vestvolden uppfördes under åren 1888-1892 och skulle skydda Köpenhamn mot fienden. Om man korsar fästningsvallen och cykelstigen som går längs med vallen, upptäcker man ett jättestort gammalt militärområde med bunkrar från perioden i fråga. Vestvolden är därför det perfekta utflyktsmålet med inbyggd historieundervisning för barnfamiljerna. Problemet är bara att inte särskilt många känner till den.

Regionalt event

Därför har en rad aktörer från förortsmuseet, Kulturpaletten, naturförmedlingscentret och biblioteket under de senaste fem åren med förenade krafter arbetat för att göra befästningsdagen till ett regionalt event. Det svåraste har varit att få alla parter att förstå att det inte handlar om att marknadsföra just deras organisation.

”Det gäller att ha ett öga på bollen, och det har vi med tiden blivit bra på”, säger Mikkel Knudsen.

Under 2010 var temat spionjakt, och berättelsen var förlagd till första världskriget. Cirka 90 barn i åldrarna 5-12 år kom förväntansfullt vandrande hand i hand med sina föräldrar eller far- eller morföräldrar. Väl på plats möttes de av en fredssträvande general, som fruktade en kupp av några krigsivriga och tyskvänliga soldater i sin enhet.

Barnen fick en kopia av en blå soldatmössa från den aktuella perioden – och sedan var det dags för dem att ge sig ut och infiltrera den rebelliska gruppen av förrädare inom Generalens enhet. På vägen mötte de en sårad soldat, som ledde dem till upprorsmakarnas läger. Här fick i synnerhet pojkar alla sina förväntningar på en militärhistorisk dag uppfyllda. Nu skulle de kasta ”granater” mot de onda – bland annat personifierade av två kvinnor med konstgjorda mustascher och svarta tänder.

Spännande ramberättelse är viktigt

”Några av flickorna vägrade kasta granater. Det var helt emot deras principer. Så väl levde de sig in i historien”, berättar Mikkel Knudsen, och tillägger att man med en ramberättelse kan skapa engagemang och ge en helhetsupplevelse.

Som tur var fann de snabbtänkta barnen vägen till upprorsmakarnas läger och lyckades rädda generalen. Sedan utsågs de till soldater av Vestvolden.

Precis innan freden slöts fick barnen, som en del av leken, fylla i ett utvärderingsschema. Reaktionen var övervägande positiva. Flera skrev att det faktiskt hade varit otäckt att vara soldat för en dag.

Arrangörerna har också gjort en egen utvärdering av dagen, men här kan man inte låta bli att tänka framåt, säger Mikkel Knudsen.

”Det är viktigt att det blir en ny berättelse varje år. Så nu ska vi snart igång igen”, säger han, och konstaterar att nästa års berättelse ligger och väntar på kudden när han går till sängs.

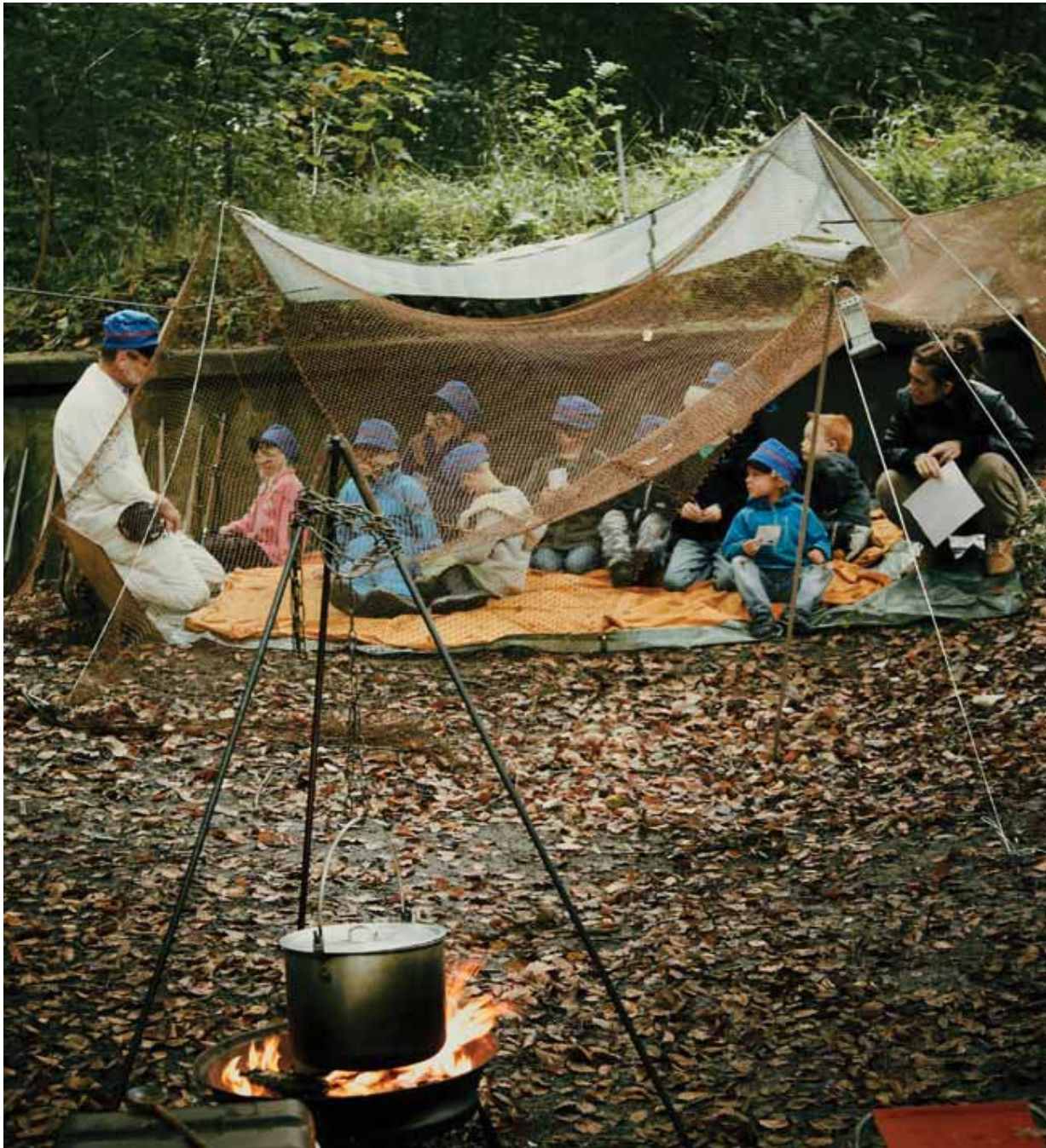

FOTO: KIRSTEN SCHNEIDER, ALBERTSLUND KOMMUNE

.....
De små soldater i
opprørernes lejr

=====
De små soldaterna
i opprørsmakar-
nas läger

.....
Den sårede soldat fortæller
om fjendens planer

=====
Den sårede soldaten
berättar om fiendens planer

Fakta

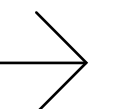
Vestvolden

Vestvolden var det största anläggningsarbetet (1888-1892) i Danmarks historia, fram till dess att Stora Bältbron uppfördes. Kostnaderna motsvarade 40 Stora Bältbroar. Med tiden har den tekniska utvecklingen sprungit ifrån befästningar, vallar og fort. Köpenhamns befästningsanläggning lades därför ned 1920.

5

Fem goda råd till den som vill anordna en egen historisk dag

- 1** Skapa enkla och spännande berättelser
- 2** Samarbeta lokalt och regionalt
- 3** Barnen ska själva bidra och få uppleva att de är i fokus
- 4** Arrangera tydliga barnaktiviteter under förloppet
- 5** Kom ihåg att satsa på marknadsföring! Affischer på alla institutioner, annonser i lokaltidningar och information på relevanta barnforum på nätet.

← HVILDOVRE

For en 6-årig med god fantasi var det en meget spændende og farlig oplevelse. Lidt for spændende, siger vores store pige, men det er en god og vigtig del af oplevelsen.

Mor om Befæstningsdagen

För en sexåring med livlig fantasi var det en mycket spännande och farlig upplevelse. Lite för spännande, säger vår stora flicka, men det är en bra och viktig del av upplevelsen.

Mamma om Befästningsdagen

Socialt
 Venner og venners
 forældre, sociale medier
 og digitalt netværk,
 medier

Socialt
 Vänner och vänners
 föräldrar, social medier
 och digitala nätverk,
 medier

Omvärld
 Stöd-
 organisationer
 (BRIS),
 stödfamilj

Omverden
 Støtte-
 organisationer
 (BRIS),
 støttefamilier

Skolvärld
 Lärare,
 klasskompisar,
 resurspersonal

Skole
 Lærere,
 pædagoger,
 klasse-
 kammerater

STJERNE-
 BARNET

Fritid
 Kompisar,
 kulturpedagoger,
 foreningspersonal

Familj
 Föräldrar, bonus-
 föräldrar, ex-föräldrar,
 adoptionsföräldrar, far- och
 morföräldrar, syskon,
 bonussyskon

Fritid
 Kammerater,
 pædagoger,
 foreningspersonale

Familie
 Forældre, bonus-
 forældre, ex-forældre,
 adoptionsforældre, bed-
 steforældre, søskende,
 bonussøskende

Kreativ Metapol-projektgruppen Barn och kultur (från vänster till höger): Lina Campbell, Trine Friedrichsen, Henriette Ritz Kylmann, Camilla Sjöstrand och Kirsten Schneider

---

Kreativ Metapol-projektgruppen Børn og kultur (fra venstre mod højre): Lina Campbell, Trine Friedrichsen, Henriette Ritz Kylmann, Camilla Sjöstrand og Kirsten Schneider

---

Förutsättningar för stjärnbarnets kulturella bildningsresa

Varje barn bör ges möjlighet att prova på ett brett spektrum av kulturupplevelser, och här har kommunerna en livsviktig uppgift. Det menar Kreativ Metapol-projektgruppen "Barn och kultur", som tittat närmare på hur barn får sin bildning.

"Om barnet får möta ett brett kulturutbud, utvidgas barnets horisont, och barnet får erfarenheter som kan spela roll för resten av barnets liv."

Så sammanfattar utvecklingskonsulent Henriette Ritz Kylmann från Hvidovre kommun de tankar man gjort sig inom Kreativ Metapol-projektgruppen "Barn och kultur" i förbindelse

med kartläggningen av Öresundsregionens kulturutbud till barn och unga. Kommunerna har ett stort ansvar för barns och ungas kulturella bildning.

"Det är som att lära sig olika språk. Ju fler språk du kan, desto fler möjligheter har du. Om du har upplevt balett, så vet du också något om balett. Det kan hända att du finner balett intetsägande, men du har i alla fall ett förhållande till företeelsen", fortsätter Henriette Ritz Kylmann, som är utvecklingskonsulent på barn- och ungdomsområdet.

För kommunerna är det viktigt att förstå att barnet påverkas från många håll. "Grafiskt kan tanken illustreras med hjälp av en stjärna, där barnet befinner sig i stjärnans centrum. Spetsarna i stjärnan indikerar varifrån barnet får sin bildning," säger Trine Friedrichsen, som är bibliotekarie och konstkonsulent i Hvidovre Kommun.

"Under vissa perioder av barnets liv lyser vissa av stjärnans spetsar klarare än andra.

Exempelvis lyser föräldrarnas spets extra klart i början av barnets liv, medan media-spetsen är starkare hos äldre barn," förklarar Camilla Sjöstrand, som är projektkoordinator för Kreativ Metapol, Kultur Skåne. Chefen för kulturhuset Barbacka i Kristianstad, Lina Campbell, instämmer:

"Vissa spetsar kan vara dåligt utvecklade, men det kan kompenseras genom att andra spetsar lyser desto klarare."

Beskrivningen av barnet som ett stjärnbarn visar på betydelsen av att barnet får prova på många aktiviteter under sin barndom och i sitt liv i stort. Har barnet till exempel inte tillgång till musikskola, så mister det en av de strängar det annars kan spela på. Det konstaterar Kirsten Schneider, som är barnkulturkonsulent i Albertslunds kommun och Lina Campbell fortsätter:

"Det här är något vi måste vara medvetna om när vi skär ner på stödet till kulturen. När olika möjligheter försvinner, så mister barnet ett språk.

Forudsætninger for stjernebarnets kulturelle dannelsesrejse

Ethvert barn bør have mulighed for at springe ud i en bred vifte af kulturtilbud, og kommunerne har her en livsvigtig opgave. Det mener projektgruppen "Børn og kultur" under Kreativ Metapol, der har videreudviklet på en forståelsesramme for, hvorfra et barn får sin dannelse.

"Præsenterer vi barnet for et mangfoldigt kulturtilbud, er det en udvidelse af barnets horisont og nogle erfaringer, som barnet kan bruge resten af sit liv."

Sådan konkluderer udviklingskonsulent Henriette Ritz Kylmann fra Hvidovre Kommune på de tanker, projektgruppen "Børn og kultur" under Kreativ Metapol har gjort sig i forbindelse med at kortlægge Øresundsregionens kulturtil-

bud til børn og unge. Kommunernes ansvar for børn og unges kulturelle dannelse er stor.

"Det er ligesom at lære sprog. Jo flere sprog, du kan, jo flere muligheder har du. Har du oplevet en ballet, har du et forhold til ballet. Det kan godt være, at ballet ikke siger dig noget, men du får et forhold til det," fortsætter Henriette Ritz Kylmann, der er udviklingskonsulent på børne- og ungeområdet.

I forvaltningssammenhæng giver det god mening at forstå, at barnet gennem sit liv præges ad mange kanaler. "Grafisk kan tanken illustreres ved en stjerne, hvor barnet er stjernens centrum, og hver spids i stjernen indikerer, hvorfra barnet får sin dannelse," siger Trine Friedrichsen, som er bibliotekar og kunstkonsulent i Hvidovre Kommune.

"I nogle perioder af barnets liv lyser nogle spidser stærkere end andre. Eksempelvis lyser forældrenes spids meget stærkt i starten af barnets liv, ligesom medie-spidsen vil lyse klarere hos et ældre barn, der har mobiltele-

fon og ipod end hos et yngre barn," forklarer Camilla Sjöstrand, som er projektkoordinator for Kreativ Metapol, Kultur Skåne. Chefen for kulturhuset Barbacka i Kristianstad, Lina Campbell, stemmer i:

"Nogle spidser er dårligt udviklede, men det kan for barnet kompenseres ved, at andre spidser lyser stærkere."

At forstå barnet som et stjernebarn understreger vigtigheden af, at barnet bliver præsenteret for mange aktiviteter gennem sin barndom og sit liv. Er mulighederne for eksempelvis en musikskole der ikke, mister barnet en tangent at spille på. Det fastslår Kirsten Schneider, der er børnekulturkonsulent i Albertslund Kommune og Lina Campbell fortsætter:

"Det skal vi være bevidste om, når der skæres ned på støtten til kulturtilbud. Det er muligheder, der forsvinder, og når de forsvinder, så mister barnet et sprog."

Alla elever i grundskolan garanteras varje år en kulturupplevelse av hög kvalitet i Hässleholm Kulturhus. Det finns minst ett kulturombud på varje förskola, grundskola og gymnasieskola.

Camilla Persson,
Kulturutvecklare, Kultur Hässleholm

”

Alle elever i folkeskolen garanteres hvert år en kulturoplevelse af høj kvalitet i Hässleholm Kulturhus. Der er mindst et kulturtilbud i hver daginstitution, folkeskole og gymnasieskole.

Camilla Persson,
Kulturutvecklare, Kultur Hässleholm

kataPULS – en anderledes Frederiksberg- festival

På Frederiksberg har man de sidste fem år kunnet opleve unge Frederiksberg-borgere på de skrå brædder. Alle kan byde ind uanset niveau eller erfaring.

Der er musik, sportsaktiviteter og performance på programmet, når den årlige kataPULS-festival løber af stabelen på Frederiksberg. Alle i alderen 13-22 år kan byde ind, hvad enten de melder sig gennem en klub, en forening eller som privat aktør. Det vigtigste er, at man har lyst til at stå på scenen og vise, hvad man kan.

Festivalen arrangeres af Frederiksberg Kommune, Musik- og højskolen og Frederiksberg Idræts Union og afholdes bl.a. i samarbejde med unge frivillige, kommunens ungdomsklubber og -skoler, Falkoner Biografen, CBS, Frederiksberg Centeret og Café Zusammen.

Uden frivillige ingen festival

Især de frivillige spiller en stor rolle på festivalen. Uden dem ingen festival. Det er de frivillige, som varetager en række centrale opgaver før, under og efter festivalen. Det drejer sig om posterne som stage-manager, stage-hands, fotojournalist og infoguide. Derudover sidder der et frivilligt medlem i festivalens styregruppe, som er med til at planlægge og sikre, at de unges synspunkter er repræsenteret.

I 2011 afholdes kataPULS fredag den 10. juni. For at imødekomme ungevinklen afvikles festivalen kl. 16-21. Det hele finder sted på Nordens Plads ved Domus Vista.

De kulturelle sprog er værdifulde komponenter

Af Eva Dahl, Kulturchef, Hörby kommune

Hörby Kommune er en omegnskommune med ca. 1.500 børn og unge inden for grundskole og daginstitutioner.

Inden for grundskolen kan man arbejde i skriverværksted, med litteratur, forfatterbesøg og bibliotekskundskab. Museumsbesøg og workshop vedrørende kulturarv og kulturlandskab tilpasses de forskellige stadier. Andre aktiviteter er salsa og selskabsdans.

Eleverne arbejder også med deres egne kunst- og kunsthåndværkudstillinger, populærfilmanalyse og produktion af film.

Kulturprojektet Kulturresursen

Der er også specifikke kulturprojekter. Et eksempel er Kulturresursen på Älvdalsskolan, en skole med elever fra 1. til 7. klasse.

Personalet ønsker her at skabe former for nye læreprocesser og udvikle pædagogiske metoder for at stimulere elevernes læring baseret på kulturytringer som teater, drama, musik og digitale medier.

Målet er bl.a. at arbejde aktivt med det kulturelle sprog og styrke elevens sproglige kompetence.

Aktiviteterne giver eleverne muligheder for at udtrykke sig og kommunikere med forskellige former for musik og drama/teater.

Kulturens forskellige sprog inddrages på en naturlig måde og tager udgangspunkt i elevernes erfaringer, idéer og behov.

Dans, drama og musik er hyppigt forekommende indslag. Samarbejdet mellem lærerne og kulturpædagogerne har været kendetegnet af fleksibilitet, lydhørhed og en åben attitude over for hinandens synspunkter og behov.

Den første evaluering af projektet har vist, at der har været et nært samarbejde mellem lærere og kulturpædagoger. Man har oplevet det som en fantastisk mulighed for at kunne integrere forskellige emneområder og indarbejde de kulturelle sprog som værdifulde komponenter.

Af elevernes evalueringer fremgår det bl.a., at projektet har været morsomt og interessant, og at eleverne synes, at de har haft mulighed for at lære tingene på en anden måde.

Projektet er nu inde i sin anden og udvidede fase.

Kulturen i en rygsæk

Med Den Kulturelle Rygsæk bliver skolebørnene i Herlev præsenteret for kunstens mange ansigter

Den Kulturelle Rygsæk er et tilbud til alle børn i 1.-6. klasse i Herlev. Tilbuddet skal sikre, at børnene gennem en fastlagt kulturel læseplan, opnår kendskab til alle klassiske kunstarter, inden de går ud af grundskolen. Ved at placere tilbuddet i de lokale kunstrelaterede kulturinstitutioner sikrer man, at alle børn også får kendskab til disse. Helt overordnet er det en grundtanke, at alle tilbud-

dene kvalitetssikres ved at projektansætte professionelle eksterne kunstnere.

Den Kulturelle Rygsæk startede i 2004 som et projektforsøg støttet af Bibliotekstyrelsen og Kulturministeriet. Forsøget løb over tre år. Det første år var et projektmodningsår. Her blev der lavet foreløbig kulturel læseplan. Og en vurdering af, hvilke kunstarter der passede bedst til de forskellige klassetrin.

I 2007 besluttede et enigt Børne- og Kulturudvalg i Herlev, at ordningen havde sat så markante spor, at den skulle implementeres permanent.

Ordningen
ventes fuldt
implementeret
i 2014

Den Kulturelle Rygsæk i skrivende stund

1. klasse: En kunstnerisk oplevelse
2. klasse: Et procesorienteret forløb i billedkunst
3. klasse: Et procesorienteret forløb i musik
4. klasse: Et procesorienteret forløb i scenekunst
5. klasse: En kunstnerisk oplevelse
6. klasse: Et procesorienteret forløb i scenekunst

kataPULS - en annorlunda festival i Frede- riksbergs

I Frederiksberg har under de senaste fem åren ett antal unga Frederiksbergsvänare fått chansen att stå på scenen. Vem som helst kan anmäla sig, oavsett nivå och erfarenhet

Musik, sportaktiviteter och performance står på programmet när den årliga kataPULS-festivalen går av stapeln i Frederiksberg. Alla i åldern 13-22 kan vara med, oavsett om de anmäler sig genom en klubb eller en förening eller väljer att delta privat. Det viktiga är att man har lust att stå på scenen och visa vad man kan.

Festivalen arrangeras av Frederiksbergs kommun, Musikhögskolan och Frederiksberg Idræts Union, och i samarbetet ingår unga frivilliga, kommunens ungdomsklubbar och skolor, Falkoner Biografen, CBS, Frederiksberg Centeret och Café Zusammen.

Utan frivilliga - ingen festival

Frivilligarbetarna spelar stor roll för festivalen. Utan dem, ingen festival. De sköter en rad centrala uppgifter före, under och efter festivalen. Det handlar om posterna som scenansvarig, scenarbetare, fotojournalist och informationsansvarig. I festivalens styrgrupp ingår dessutom en frivillig medlem, som får vara med och sköta festivalplaneringen och dessutom ser till att de unga får sin röst hörd.

Arets kataPULS äger rum på Nordens Plads vid Domus Vista den 10 juni 2011. Festivalen inleds kl. 16.00 och avslutas 21.00 - så även tidsmässigt är festivalen anpassad till den yngre delen av befolkningen.

De kulturella språken är värdefulla komponenter

Av Eva Dahl, Kulturchef, Hörby kommun

Hörby kommun är en landsortskommun med ca 1 500 barn och unga inom grundskola och förskola.

Inom grundskolan kan man arbeta i skrivarverkstad, med litteratur, författarbesök och bibliotekskunskap. Museibesök och workshop kring kulturarv och kulturlandskap anpassas till de olika stadierna. Andra verksamheter är salsa och sällskapsdans.

Eleverna arbetar också med egna konst- och konsthantverkutställningar, populärfilmanalys och produktion av film.

Kulturprojektet Kulturrensursen

Det finns också specifika kulturprojekt. Ett sådant är Kulturrensursen på Älvdalsskolan, en låg- och mellanstadieskola.

Personalen vill skapa former för nya läroprocesser och vill utveckla pedagogiska metoder för att stimulera elevernas lärande med hjälp av kulturyttringar som teater, drama, musik och digitala medier.

Målet är bland annat att aktivt arbeta med de kulturella språken och att stärka elevens språkliga kompetens.

Aktiviteterna ger eleverna möjligheter att uttrycka sig och kommunicera genom olika former av musik och drama/teater.

Kulturens olika språk arbetas in på ett naturligt sätt och de bygger på elevernas erfarenheter, idéer och behov.

Dans, drama och musik är genomgående inslag. Samarbetet mellan lärarna och kulturpedagogerna har kännetecknats av flexibilitet, lyhördhet och ett öppet förhållningssätt inför varandras synpunkter och behov.

Den första utvärderingen av projektet visar på ett nära samarbete mellan lärare och kulturpedagoger. Det har upplevts som en fantastisk möjlighet att få arbeta ämnesintegrerat mellan olika ämnesområden och med de kulturella språken som värdefulla komponenter.

Elevernas utvärderingar säger bland annat att projektet har varit roligt och intressant och att eleverna har lärt sig saker på ett annat sätt.

Projektet är nu inne i sin andra och utvidgade fas.

Kultur i en ryggsäck

Tack vare Kulturryggsäcken får grundskoleeleverna i Herlev chansen att möta konstens många ansikten

Kulturryggsäcken är ett program som omfattar alla barn i årskurserna 1-6 i Herlev. Programmet säkerställer att barnen genom en fastställd kulturläroplan får bekanta sig med alla klassiska konstarter innan de lämnar grundskolan. Genom att programmet är kopplat till de lokala konstrelaterade kulturinstitutionerna säkerställer man att alla barn också lär känna dessa. Den övergripande tanken är att hela utbudet av konstupple-

velser kvalitetssäkras genom att professionella externa konstnärer projekterats.

Kulturryggsäcken såg dagens ljus 2004, i form av ett försöksprojekt med stöd av danska Biblioteksstyrelsen och Kulturministeriet. Försöket pågick i tre år. Det första året fungerade som projektmognadsår. Det var då man tog fram en preliminär kulturläroplan. Samtidigt gjordes en bedömning av vilka konstarter som passade bäst för olika årskurser.

År 2007 beslutade ett enigt utskott för barn och kultur (Børne- og Kulturudvalget) i Herlev att systemet skulle permanentas, då försöket visat sig ha markant betydelse.

Systemet
förväntas vara
helt implementerat
år 2014

Kulturryggsäcken i skrivande stund

- Åk 1: En konstupplevelse
- Åk 2: Processororienterat arbete med bildkonst
- Åk 3: Processororienterat arbete med musik
- Åk 4: Processororienterat arbete med scenkonst
- Åk 5: En konstupplevelse
- Åk 6: Processororienterat arbete med scenkonst

FURESØ

Her er mit hood

Målgruppe Unge
Alder 12-18 år
Kontakt Susanne Krogh Jensen, Museumsinspektør og arkivar Furesø Museer, susanne.jensen@furesoe.dk
Udstilling 2007

Här är mitt hood

Målgruppe Unga
Alder 12-18 år
Kontakt Susanne Krogh Jensen, Musei-intendent och arkivarie Furesø Museer, susanne.jensen@furesoe.dk
Utställning 2007

HER ER MIT HOOD

HÄR ÄR MITT HOOD

Syv unge fra Furesø kommunes største boligsociale kompleks, Farum Midtpunkt, lavede nutidskunst med dem selv og deres hood som kulisse. Deres digitale fortællinger fra en boligblok med et blakket ry gav et zappende øjebliksbillede af en teenagekultur og en tid, der er vores.

Sju unga människor från Furesø kommuns största bostadskomplex, Farum Midtpunkt, dokumenterade sina liv och omvärld. Deras digitala berättelser från ett socialt belastat bostadsområde skildrar tonårsliv och ögonblicksbilder i 2000-talets Danmark.

”

Det är viktigt att man gör klart för sig att även om det inte är ett socialt projekt, så är det den personliga relationen som räknas. Du måste våga engagera dig - annars kan du inte fånga ungdomarna.

Susanne Krogh Jensen, Projektledare

Besök
Immigrantmuseet
www.immigrantmuseet.dk

← FURESØ

”

Det er vigtigt, at man gør sig klart, at selvom det ikke er et socialt projekt, så er det den personlige relation, der tæller. Du skal turde engagere dig selv – ellers fastholder du ikke de unge.

Susanne Krogh Jensen, Projektleder

Gode venner sammen om projektet

Goda vänner tillsammans i projektet

Den amerikanske rapper 50 Cent brager igennem på lydsporet. Over billeder af unge med voks i håret, der kaster håndtegn foran de karakteristiske boligblokke med græsbelædede tagterrasser i Farum Midtpunkt. Det ligner en musikvideo fra MTV, men er en del af en museumsudstilling fra 2007. En udstilling, der brugte utraditionelle materialer og metoder, og som gav en helt ny målgruppe deres første museumserfaring.

Udstillingen 'Her er mit hood' tog udgangspunkt i boligkomplekset Farum Midtpunkt, der med mere end 1.600 lejligheder i et stykke anerkendt arkitektur fra 1970'erne og en høj koncentration af unge med anden etnisk baggrund end dansk, er et interessant stykke dansk kulturhistorie. En historie, som folkene på Furesø Museer satte sig for at 'komme på museum'.

"Tanken var at indsamle og dokumentere nutidskulturen på en knap så støvet måde, og derfor ville vi høre historien fra de unge selv," fortæller projektleder Susanne Krogh Jensen, der er inspektør og arkivar på Furesø Museer.

Susanne Krogh Jensen og hendes kolleger gik i gang med at indsamle statistik om Farum Midtpunkt, og holdt det op mod statistik om et parcelhusområde på den anden side af vejen. Det billede blev omdannet til to store plancher, så publikum ved selvsyn kunne forholde sig til fakta om et område, der på det tidspunkt fik en del negativ om-

Tojet repræsenterer individet

Kläderna representerar individen

tale i medierne på grund af nogle containerafbrændinger. Af plancherne fremgik det blandt andet, at beboersammensætningen i Farum Midtpunkt var væsentligt yngre end i parcelhuskvarteret.

En boligsocial rådgiver hjalp med at finde syv unge i alderen 12-18 år, der boede i Farum Midtpunkt, var første generationsindvandre-re fra Afghanistan, Tyrkiet og Makedonien og som ville medvirke i projektet. De blev udstyret med et kamera og fik til opgave at fortælle om deres hverdag og at købe noget tøj, der repræsenterede deres teenagekultur. Tøj, plancher og film blev vist i servicecentralen i Farum Midtpunkt og på den måde bragte de unge museet ud af sine traditionelle udstillingslokaler.

Det handler om image

De korte videoklip kørte samtidig på seks skærme for at vise hastigheden i deres samtidskultur, og ifølge Susanne Krogh Jensen, var der ingen tvivl om, at de unge var stolte af projektet. Det holdt ind imellem hårdt, men de arbejdede intensivt med redigeringen en hel uge i deres efterårsferie, og det var deres første museumsoplevelse. Men det var ikke kun de unge, der fik nye ahaoplevelser, fortæller Susanne Krogh Jensen:

”Jeg havde forventet, at de unge ville fortælle mere om deres hverdag: Her står jeg op, her bor jeg, og det her er mine venner,” siger hun og fortsætter:

”Men det viste sig, at det der betød mest for unge mennesker uanset etnicitet var

image – og det var jo i sig selv et interessant vidnesbyrd om vores tid,” siger hun.

Efter udstillingen i Farum Midtpunkt, kom de unge ’op at hænge’ på Furesø Museer, og der stadig planer om at lave en lignende udstilling med unge fra Vollsmose, lige som ’Her er mit hood’ bliver en del af en større udstilling om immigration på Immigrantmuseet.

Några ungdomar med vax i håret flashar gang signs framför de karakteristiska husen med gräsklädda takterrasser i Farum Midtpunkt. I bakgrunden hör vi den amerikanske rapparen 50 Cent. Det liknar en musikvideo från MTV, men är en del av en museiutställning från 2007. En utställning där otraditionella material och metoder användes, och en helt ny målgrupp fick sin första kontakt med ett museum.

Utställningen ”Her er mit hood” utgår från Farum Midtpunkt, ett 70-talsområde med en mycket speciell arkitektur. Här ryms mer än 1.600 lägenheter, och området har en hög koncentration av unga med en annan etnisk bakgrund än dansk, vilket gör det till ett intressant stycke kulturhistoria. En historia som folket på Furesø Museer bestämt sig för att få in på museum.

”Tanken var att samla in och dokumentera nutidskulturen på ett lite mindre dammigtt sätt än vanligt, och därför ville vi höra de ungas egen berättelse”, säger projektledaren Susanne Krogh Jensen, som är inspektör och arkivarie på Furesø Museer.

Susanne Krogh Jensen och hennes kollegor satte igång med att samla in statistik om Farum Midtpunkt, och jämförde sedan resultatet med statistik från ett villaområde på andra sidan vägen. Det hela presenterades på två stora planscher, så att besökarna på egen hand kunde bilda sig en uppfattning om ett område som vid den här tiden hade fått en hel del negativ publicitet på grund av ett antal bränder i containrar. Av planschererna framgick bland annat att medelåldern i Farum Midtpunkt var betydligt lägre än i villakvarteret.

En socialrådgivare hjälpte till att leta rätt på sju ungdomar i åldern 12-18 år, som alla bodde i Farum Midtpunkt, var första generationens invandrare från Afghanistan, Turkiet och Makedonien och ville medverka i projektet. De utrustades med en kamera och fick till uppgift att berätta om sin vardag och att köpa lite kläder som representerade deras tonårskultur. Kläder, planscher och film visades sedan på servicecentralen i Farum Midtpunkt. Ungdomarna lyckades med andra ord locka museet ut ur de traditionella utställningslokalerna.

Det handlar om image

De korta videoklippen kördes samtidigt på sex skärmar, för att visa hastigheten i samtidskulturen, och enligt Susanne Krogh Jensen rådde det ingen tvekan om att ungdomarna var stolta

över projektet. Ibland var det väl tufft, men de arbetade intensivt med redigeringen under hela höstlovsveckan, och det här var deras första museiupplevelse. Men det var inte bara ungdomarna som fick nya aha-upplevelser, berättar Susanne Krogh Jensen:

”Jag hade väntat mig att ungdomarna skulle berätta mer om sin vardag: Här går jag upp på morgonen, här bor jag, det här är mina vänner”, säger hon, och fortsätter:

”Men det visade sig att det som betydde mest för de unga, oavsett etnicitet, var image – och det är ju i sig ett intressant vittnesbörd om vår tid.”

Efter utställningen i Farum Midtpunkt fick ungdomarna ”hänga” på Furesø Museer, och man har fortfarande planer på att skapa en liknande utställning med ungdomar från Vollsmose. ”Her er mit hood” kommer också att bli en del av en större utställning om immigration på Immigrantmuseet.

KRISTIANSTAD

Kulturläger

Målgrupp Unga

Ålder: 12-16 år

Kontakta Maria Hörman Sällberg, Kulturproducent
Kulturhuset Barbacka,
maria.h.sallberg@
kristianstad.se

**Åger rum varje sommar
sedan 1996**

Kulturlejr

Målgruppe Unge

Ålder 12-16 år

Kontakt Maria Hörman Sällberg,
Kulturproducent
Kulturhuset Barbacka,
maria.h.sallberg@
kristianstad.se

**Afholdt hver
sommer siden 1996**

Delta i kulturläger och hitta ditt uttryckssätt

Tag på kulturlejre og find dit udtryk

När sommarlovet startar slår kulturhuset Barbacka upp dörrarna för över 100 ungdomar i åldern 12-16 år. Under nio dagar får de professionell undervisning i en konststart som de själva valt. För 14-åriga Jenny blev lägret inkörsporten till musikallivet.

Fakta

Kulturlägret i Kristianstad

Nio dagars kulturläger i början av sommarlovet, för ungdomar i åldern 12-16 år. Lägret genomförs för femtonde gången och lockar över 100 deltagare till kulturhuset Barbacka i Kristianstad under sommarlovet två första veckor. Deltagaravgiften är ungefär 100 kr om dagen, för att kostnaderna inte ska vara ett hinder för att delta.

Kulturlejren i Kristianstad

Ni dagars kulturlejre för de 12-16 åriga i starten av deras sommarferie. Lejren afholdes for femtende gang og lokker over 100 deltagere til kulturhuset Barbacka i Kristianstad i sommerferiens to første uger. Det koster 100 kroner om dagen at deltage, så det er de fleste, der kan være med.

Når sommerferien begynder slår kulturhuset Barbacka dørene op for over 100 unge mennesker i alderen 12 - 16 år. I ni dage får de professionel undervisning i en kunststart, de selv har valgt. For 14-årige Jenny blev det starten på et liv med musicals.

Det bedste ved kulturlejren var, at jeg fandt ud af, hvad musical er for noget. Jeg dansede, sang i kor og spillede teater inden kulturlejren, men det var stort at opdage, at jeg kan mikse dem alle tre i et begreb: Musical!

Jenny Guillen, 19 år om kulturlejren

KRISTIANSTAD

Då 14-åriga Jenny Guillen på sommarlovet första dag vandrade uppför den plattlagda gången till kulturhuset Barbacka i Kristianstad var hon mycket nervös. Hon kände ingen, och det här var hennes första kulturläger någonsin. Nervositeten försvann dock av sig själv när de 15 deltagarna väl presenterat sig och fått se veckans program.

"Vår lärare Janette var jättebra. Vi fick på egen hand skapa en mini-musikal med sång, dans och teater", berättar Jenny, som efter sitt första kulturläger valt att återkomma flera gånger för att satsa vidare på sin nyupptäckta passion: musikalerna.

Lärarna är enormt viktiga

På många platser erbjuder man ungdomarna att delta i idrottsläger under sommarlovet, men i Kristianstad finns möjligheten att göra precis som Jenny, nämligen delta i ett kulturläger. Bara under 2010 deltog 143 ungdomar i åldern 12-16 år i lägret. Under hela nio dagar erbjöds de undervisning i så olika konstarter som break-dans, cirkus, skivverkstad, film och tecknade serier.

Det berättar enhetschefen vid kulturhuset Barbacka i Kristianstad, Lina Campbell.

"Den här åldersgruppen anses normalt vara svår att nå. Men genom att låta så många välja mellan olika konstarter, och genom att ge seriös undervisning, har vi nu - när lägret är inne på sitt fjortonde år - lyckats locka över 100 ungdomar att delta. Och en tredjedel av dem kommer tillbaka, om och om igen", säger hon.

Bakom det framgångsrika kulturläget ligger ett stort arbete, men i verkligheten är det bara en faktor som är av avgörande betydelse, menar Lina Campbell: "Det viktigaste - och det som vi lägger mest tid på - är att hitta riktigt skickliga ledare, som inte bara är professionella konstnärer, utan också har lätt för att ta barn."

Tanken är att ledarna ska kunna förmedla glädjen i de olika konstarterna och ge barnen grundläggande kunskaper att bygga vidare på. Men hur mycket hinner man egentligen lära sig på bara nio dagar?

Dansuppväsning och avskedstårar

"På lägets sista dag har vi uppväsning för föräldrarna, och man blir faktiskt överraskad av att det till exempel är möjligt att uppföra tre danser efter bara nio dagar", säger Lina Campbell.

Hon betonar dock att det viktigaste är att barnen har roligt, och att de vågar gå vidare med en konstart. Och har man varit på kulturläger i Kristianstad, har man också alla möjlighe-

ter att göra just det. För direkt efter läget kan barnen anmäla sig till undervisning i exempelvis dans under hösten och vintern.

För Jenny var avslutningsdagen inte rolig: "Det var trist att säga hej då till de andra, och inte minst till vår lärare Janette, som öppnade mina ögon för musikalerna", säger Jenny. I dag går hon på en musikskola, och hon har medverkat i flera uppsättningar, bland annat "Hair", "Rent" och "Evita".

Da 14-åriga Jenny Guillen på den förste dag i sommarferien gick op af flisegangen til kulturhuset Barbacka i Kristianstad, var hun meget nervös. Hun kendte ikke nogen, og det var hendes første kulturlejr nogensinde. Hendes nervositet forsvandt dog af sig selv, da de 15 elever på holdet fik præsenteret sig selv og ugens program.

"Vores lærer Janette var virkelig god. Vi skabte selv en mini-musical med både sang, dans og teater," fortæller Jenny, der siden er kommet tilbage til kulturlejren for at dyrke sin nyopdagede passion: musicals.

Lærerne er enormt vigtige

Hvor man mange andre steder tilbyder de unge at tage på idrætslejr i skolernes sommerferie, så kan unge i Kristianstad vælge at gøre som Jenny og tage på kulturlejr og dyrke deres kulturinteresser. Alene i 2010 deltog 143 unge i alderen 12-16 år på lejren, der hen over de ni dage kunne tilbyde undervisning i så forskellige kunstarter som breakdance, cirkus, skriveværksted, film og tegneserier.

Det fortæller enhedschef ved kulturhuset Barbacka i Kristianstad, Lina Campbell.

"Man betragter normalt den her aldersgruppe som vanskelig at nå. Men ved at samle så mange om så mange kunstarter, og ved at tage undervisningen seriøst, er det på fjortende år lykkedes at tiltrække over 100 unge – og en tredjedel af dem kommer igen og igen," siger hun.

Bag den succesrige kulturlejr ligger et stort arbejde, men der er i virkeligheden kun et afgørende forhold, mener Lina Campbell: "Det vigtigste – og det vi bruger mest tid på – er at finde rigtig dygtige undervisere, der samtidig er professionelle kunstnere med stort børnetække."

Underviserne skal videregive glæden ved de forskellige kunstarter og give børnene og de unge nogle grundkunderskaber, de kan

bygge videre på. Men hvor meget kan man egentligt nå at lære på blot ni dage?

Danseopvisning og afskedstårer

"På lejrens sidste dag har vi opvisning for forældrene, og der bliver man faktisk overrasket over, at man for eksempel kan opføre tre danse efter bare ni dage," siger Lina Campbell.

Hun understreger dog, at det vigtigste er, at børnene har det sjovt, og får mod på at gå videre med en kunstart. Hvis man har været på kulturlejr i Kristianstad, har man alle muligheder for det. For umiddelbart efter lejren kan børnene melde sig til undervisning i eksempelvis dans i hen over efteråret eller vinteren.

For Jenny var den afsluttende dag på lejren ikke sjov: "Det var sørgeligt at sige farvel til de andre og ikke mindst til vores lærer Janette, der åbnede mine øjne for musicals," husker Janette, der i dag går på en musicalskole, hvor hun har medvirket i flere store musicals bl.a. "Hair", "Rent" og "Evita".

FOTO: HELENA ÖHLJUND

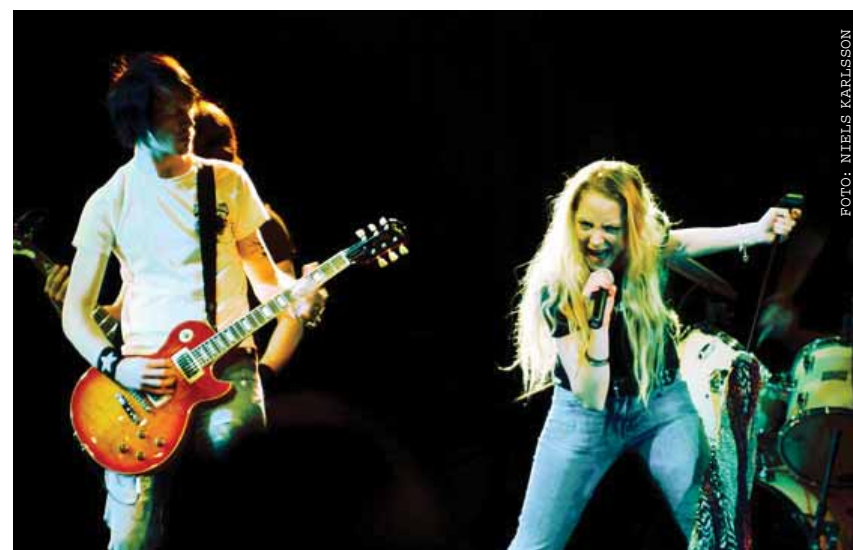

FOTO: NIELS KARLSSON

Tips!

... för dig som vill skapa ett eget kulturläger

- Du måste ha tillgång till lokaler som kan rymma flera konstarter, gärna under samma tak.
- Var inte för ambitiös i början. Satsa på tre konstarter, och gör det bästa av dem.
- Lägg dina krafter på att hitta kompetenta och pedagogiska lärare med konstnerlig bakgrund.
- Skapa en bra atmosfär. Det får barnen att växa – och komma tillbaka.
- Sprid budskapet via kommunens skolor, och dela ut broschyrer till alla hushåll i kommunen.

... til at skabe din egen kulturlejr

- Det kræver nogle lokaliteter, der kan rumme flere kunstretninger under samme tag.
- Vær ikke for ambitiøs til at starte med. Vælg tre kunstretninger, og gør det godt med dem.
- Brug dine kræfter på at finde kompetente og pædagogiske undervisere med kunstnerisk baggrund.
- Skab en god atmosfære. Det får børnene til at vokse – og til at komme igen.
- Spred budskabet via kommunens skoler og del brochurer ud til alle hushold i kommunen.

Det bästa med kulturläget var att jag insåg vad en musikal är för något. Jag dansade, sjöng i kör och spelade teater innan jag kom till kulturläget, men det var stort att upptäcka att musikalformen ger mig möjlighet att göra allt detta på en gång!

Jenny Guillen, 19 år, om kulturläget

TIL: DIG FRA: KREATIV METAPOL

Vi inviterer til dialogmøder og konferencer om resultaterne af projektet. Det sker i metapolugen den 19.-23. september 2011.

Temaerne er:

- » Deltagerkultur og inddragelse
- » Unge kulturiværksættere
- » Børnenes kultur i Øresundsregionen
- » Strategiske tværgående projekter: ledelse og organisering
- » Cultural planning: strategiske muligheder

Følg med på www.kreativ-metapol.net
Kontakt: soren.buhl.hornskov@herlev.dk

GRÄNSLÖS GRÄNSLÖS INNOVATION

Øresundsregionen som Kreativ Metapol er et projekt med den ambition at bidrage til at udvikle, synliggøre og drage nytte af de kompetencer, der findes på tværs af

Sundet. Intentionen er også at være en aktiv del i processen mod mere kreativ innovation og kulturel livskvalitet i Øresundsregionen.

Dette falder fint i tråd med den Øresundsregionale Udviklingsstrategi, ØRUS, hvor der i det næste årti vil blive iværksat indsats for at Øresund bliver en region med en markant fælles satsning på børne- og ungekultur. En kultur der skal stimulere, at børn og unge tidligt får kendskab til kulturen på begge sider af Sundet og herigennem bliver ambassadører for dialog og samarbejde på tværs af Øresund.

Netop en kortlægning af børne- og ungekulturaktiviteter i Øresundsregionen, som omtalt her i Grænseløs Kultur, er en af mange byggestene til at forankre disse ambitioner. Det er med til at cementere den øresundsregionale merværdi både ved det forpligtende samarbejde blandt medarbejdere over Sundet og ved den netværksbaserede kompetenceudvikling, der skabes i disse samarbejder.

Kulturens ildsjæle har oftest nyudviklet i fællesskab og at finde både "best practice" og "next practice" i et grænseoverskridende netværk giver fylde til både viden og generering af idéer. Netop børn og unge er langt mere fantasifulde og grænseløse i deres tilgang til, hvad der kan ske i hverdagen.

Enkelte vil måske opleve Kreativ Metapol som et overflødigt projekt. Men som Voltaire sagde: "Det overflødige er tit det allermost nødvendige".

I projektperioden er der knyttet uvurderlige kontakter og etableret blivende netværk. Alle er blevet "forstyrret" i deres gængse forståelser og er derved blevet klogere på egen praksis i det daglige arbejde. Innovation er nye og gamle ideer, der kombineres til noget bedre. Kreativ Metapol har været og er med til at byde ind med kombinationer, der kan være løsninger på udfordringer og dækker nye behov.

Kreativ Metapol er en af de mange projektveje, der skal lægges for at Øresundsregionen bliver den region i EU med allermost kultur for børn og unge.

förpliktande samarbetet tvärs över sundet, dels genom den nätverksbaserade kompetensutveckling som samarbetet leder till.

Kulturens eldsjälur hittar ofta nya utvecklingsvägar i det gemensamma arbetet. Att försöka nå fram till en "best practice" och "next practice" i ett gränsöverskridande nätverk leder i sig till fördjupad kunskap och nya idéer. Barn och unga kann upplevas ha mer fantasi och en mer gränsöverskridande attityd till vad som är möjligt i vardagen.

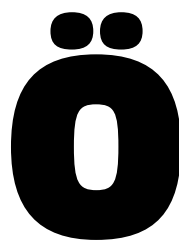
Kreativ Metapol kan upplevas som ett överflödigt projekt. Men som Voltaire en gång sa: "Det överflödiga är många gånger det mest nödvändiga".

Under projektperioden har ovärderliga kontakter knutits och nya nätverk skapats. Alla har, åtminstone i någon mån, fått nya perspektiv på tillvaron, och på så sätt blivit klokare även när det gäller principerna för det egna, dagliga arbetet. Innovation handlar om nya och gamla idéer som kombineras till något bättre. Kreativ Metapol har erbjudit nya kombinationsmöjligheter som kan bidra till lösningar på utmaningar och nya behov.

Kreativ Metapol är ett av många projekt som visar vägen till målet; att Øresundsregionen ska bli den region i EU som har det allra största kulturutbudet för barn och unga.

INGER HALLELØV

Øresundsregionen som Kreativ Metapol är ett projekt med ambitionen att bidra till utveckling, synliggörande och bättre utnyttjande av de kompetenser som finns på båda sidorna sundet. Av-

sikten är också att projektet ska vara en aktiv del av den regionala utvecklingsprocessen i Øresund när det gäller kreativ innovation och kulturell livskvalitet.

Detta ligger helt i linje med Øresundsregionala utvecklingsstrategin, ØRUS. Inom ramen för denna strategi ska man under det kommande decenniet arbeta för att Øresund blir en region med tydlig gemensam satsning på barn- och ungdomskultur. Det handlar om en kultur som ska stimulera barn och unga, så att de på ett tidigt stadium får kunskap om kulturen på båda sidorna sundet, och på så sätt blir ambassadörer för dialog och samverkan i Øresundsregionen.

Kartläggningen av kulturaktiviteter för barn och unga i Øresundsregionen, som beskrivs här i Gränslös Kultur, är en av de många byggestenarna i projektet. Den bidrar till att befästa det øresundsregionala mervärdet, dels genom det

Idéer opstår, når mennesker mødes. Det kan delprojektgrupperne i Kreativ Metapol konkludere. Ud af arbejdsgrupperne og af deres møder sprang flere gode idéer til sideløbende projekter på tværs af regionen, blandt andet børne- og ungekulturprojekter. To af dem præsenteres her.

Idéer uppstår i mötet mellan människor. Det kan delprojektgrupperna i Kreativ Metapol-samarbetet intyga. Ett antal goda idéer har uppstått i arbetsgrupperna och genom de möten man haft - idéer som lett till projekt som drivits parallellt på båda sidor av sundet, till exempel för barn och ungdom. Två av dessa projekt presenterar vi här.

FOTO: KAREN BALLEGAARD

Lokale historier med mange stemmer.

Lokala historier med många röster.

Performance-teater bryder grænser ned

AF MARIANNE WITH BINDSLEV

Forst var det svært at tale sammen, men sproget blev overflodigt, da skuespillet kom i centrum for 25 svenske og danske unge. De mødtes for at lave en teaterforestilling på Frederiksberg i København.

"Jeg er en terrorist," siger en ung kvinde med et stirrende intenst blik og armene bredt ud som en flyver. Terroristens drøm er at flyve og kæmpe, kæmpe for frihed.

25 unge fra begge sider af Øresund mellem 13 og 19 år skulle på to dage planlægge, øve og gennemføre en performance-teaterforestilling på Frederiksberg. De unge valgte, at 'drømme' skulle være forestillingens tema, og det blev illustreret blandt andet ved terroristens drøm om at være ude at flyve, men også drømmen om at finde den store kærlighed blev skildret på friluftsscenen en blæsende junidag i 2010.

"Vi ville rigtig gerne se, om vi med afsæt i teater kunne skabe nogle forbindelser og venskaber på tværs i Øresundsregionen. Det lykkedes. De unge var glade, engagerede og snakkede med hinanden," forklarer Nicole Antara Dumanski, Frederiksberg Kommune, der var tovholder på arrangementet, hvor unge fra ungdoms- og kunstsoler i kommunerne Greve, Frederiksberg og Malmø Kommuner deltog.

De unge oplevede i starten, at det var vanskeligt at tale sammen - selv på engelsk. Men sproget gled lige så stille i baggrunden, efterhånden som arbejdet med forestillingen skred frem.

"Da de gik på gulvet for at øve, så var det noget andet, for der mødtes de om et helt tredje sprog, som de skabte i fællesskab," fortæller Nicole Antara Dumanski.

Det' ren magi

Lydfortællinger for alle aldre

Fire kommuner under Kreativ Metapol fandt sammen om at producere audiowalks, der kan downloades af alle til foråret 2011.

Vi kender det alle. Fornemmelsen af magi når en person, der kender et sted særligt godt, giver sig til at fortælle om det. I forbindelse med arbejdet i delprojektet Kultur & Sundhed opstod idéen om at koble den magi med moderne teknologi og lave audiowalks til steder med en stor historie. Kommunerne Höör, Simrishamn, Furesø og Herlev gik sammen om at producere de audiowalks, som fra foråret 2011 vil kunne downloades fra kommunernes hjemmesider og høres på Smartphone eller mp3-afspiller

I Herlev tager lydvandringerne deres udgangspunkt i den gamle Kildegård, som i dag fungerer som børnenaturcenter. Når man har fået høretelefonerne på, vil man opleve tiden flytte sig, mens man lytter til tidligere beboere fortælle om livet på gården. Fortællerne fører én hen til de steder, hvor der er fine og sjove historier om dyr og natur. Mens man går og lytter, gør børnene Louise og Sako også én selskab, mens de begejstret digter videre på historierne. Lydvandringen retter sig primært mod voksne - pædagoger, forældre og bedsteforældre - men via dem går historierne forhåbentligt i arv til fremtidens fortællere: børnene.

AF KAREN BALLEGAARD, HERLEV KOMMUNE

Performance-teater bryter ned gränser

AV MARIANNE WITH BINDSLEV

Flere af de unge fra performance-dagene valgte senere at deltage i det stort anlagte 'Roadshow,' der løb af stablen i marts måned 2011, og hvor 50 unge fra syv kommuner i Øresundsregionen deltog i forskellige workshops, og skabte performances med musik, rap, teater og parkour. Dagen igennem kunne man følge deres oplevelser og se deres performances live på internettet.

"De unge fik skabt et kreativt netværk på tværs, hvor de kunne bruge hinanden og hinandens erfaringer til at skabe noget sammen," fortæller Nicole Antara Dumanski om forløbet. Hun har selv gjort sig nogle erfaringer om netværksdannelse undervejs.

"For at de unge kunne danne netværk, skulle vi som arrangører i de deltagende kommuner skabe et netværk. Det har vist sig, at den personlige kontakt os imellem har været meget værdifuld," slutter Nicole Antara Dumanski.

Först hade de svårt att tala med varandra, men när själva skådespelet hamnade i fokus blev språket överflödigt för de 25 svenska och danska ungdomarna. De möttes för att skapa en teaterföreställning i Frederiksberg i Köpenhamn.

"Jag är en terrorist", säger en ung kvinna med en intensiv, stirrande blick, medan hon brer ut sina armar så att hon liknar ett flygplan. Terroristens dröm är att flyga och kämpa, kämpa för frihet.

De 25 ungdomarna från båda sidor av Öresund, alla i åldern 13 till 19 år, hade två dagar på sig för att planera, öva in och spela upp en performanceföreställning på Frederiksberg. De bestämde sig för att föreställningens tema skulle vara "drömmar", vilket bland annat illustrerades av terroristens dröm om att få flyga. Men även drömmen om att hitta den stora kärleken skildrades på friluftsscenen en blåsig junidag 2010.

"Vi var väldigt nyfikna på om vi med hjälp av teaterns värld skulle kunna skapa förbindelser och vänskapsband tvärs över Öresund. Och det lyckades. Ungdomarna var glada och engagerade, och pratade med varandra", förklarar den som höll i trådarna under arrangemanget, Nicole Antara Dumanski, Frederiksbergs kommun. Projektet involverade elever från ungdoms- och konstkolor i kommunerna Greve, Frederiksberg och Malmö kommuner.

Till att börja med hade ungdomarna svårt att tala med varandra - till och med på engelska. Men med tiden, allt eftersom arbetet med föreställningen fortskred, blev språket allt mindre viktigt.

"När de gick ut på scenen för att öva, så handlade det om något annat - ett slags tredje språk, som de skapade tillsammans", berättar Nicole Antara Dumanski.

Flera av deltagarna i performance-dagarna valde senare att vara med i den ambitiösa "Roadshow" som gick av stapeln i mars 2011. Här deltog 50 ungdomar från sju kommuner i Øresundsregionen i olika workshops och skapade performanceupplevelser med musik, rap, teater och parkour. Deras upplevelser och performances kunde hela tiden följas på nätet.

"De unga lyckades skapa ett kreativt nätverk tvärs över sundet, och de kunde använda varandra och varandras erfarenheter för att skapa något tillsammans", berättar Nicole Antara Dumanski. Under projektets gång har hon själv lärt sig en del om nätverksbildning.

"För att de unga skulle kunna bilda nätverk måste vi arrangörer i de deltagande kommunerna också skapa nätverk. Den personliga kontakten mellan oss har visat sig vara av stort värde", avslutar Nicole Antara Dumanski.

Det är ren magi

Ljudberättelser för alla äldre

AV KAREN BALLEGGAARD, HERLEV KOMMUN

Fyra kommuner bestämde sig för att inom ramen för Kreativ Metapol att ta fram ljudvandringar som ska kunna laddas ner av intresserade från och med våren 2011.

Vi har alla upplevt den. Den där magiska känslan som uppstår när en person som känner till en plats väldigt väl, får chansen att berätta om den. I anslutning till arbetet i delprojektet Kultur & Hälsa föddes idén om att förena magin med modern teknik, och skapa ljudberättelser om platser med en speciell historia. I Höörs, Simrishamns, Furesøs och Herlevs kommuner beslöt man sig gemensamt för att producera ljudvandringar som från och med våren 2011 ska kunna laddas ned från kommunernas respektive hemsidor, så att man kan lyssna på berättelserna via smartphone eller mp3-spelare

I Herlev utgår ljudvandringarna från den gamla gården Kildegård, som idag fungerar som naturcentrum för barn. När man väl satt på sig hörlurarna flyttas man bakåt i tiden, allt medan man lyssnar till gårdens tidigare invånare som berättar om hur livet en gång var på denna plats. Under vandringen kommer man till olika ställen som är förknippade med både vackra och roliga berättelser om djur och natur. Sällskap får man av barnen Louise och Sako, som begejstrat diktar vidare på berättelserna. Ljudvandringarna riktar sig i första hand till vuxna - förskollärare, föräldrar och mor- och farföräldrar - och tanken är att berättelserna via dem ska gå i arv till framtidens berättare: våra barn.

FOTO: CIRKUSMUSEET, HVIDOVRE

FOTO: KULTURHUSET BARBACKA

Kulturförvaltningen i Höör genomför årligen en Ung Kultur Möts-festival. Det är ett lyckat projekt beroende på att det är ett samarbete mellan unga och vuxna arrangörer.

Hilda Knafve, Höör kommun

Kulturförvaltningen i Höör gennemfører hvert år en Ung Kultur Möts-festival. Det er et vellykket projekt, fordi det er et samarbejde mellem unge og voksne arrangører.

Hilda Knafve, Höör kommune

FOTO: KULTURHUSET BARBACKA

FOTO: FRITIDSHUSET, HVIDOVRE

FOTO: CIRKUSMUSEET, HVIDOVRE

FOTO: HELENA ÖHLJUND

FOTO: FRITIDSBUTIKKEN, HVIDOVRE

FOTO: HVIDOVRE KOMMUNE

Barnkonstfonden är en utmärkt satsning, där skolor, förskolor, bibliotek och fritidshem ansöka om medel för projekt med professionella konstnärer samt få rådgivning av dessa. I Ballerup Kommun är det 300.000 danska kronor i potten varje år.

Ena Juhl, Kultur- og Fritidsafdelingen, Ballerup kommun

Børnekunstfonden er en god idé. Her kan skoler, daginstitutioner, biblioteker og klubber søge om midler til projekter med professionelle kunstnere og få rådgivning af en professionel kunstner. I Ballerup Kommune er der 300.000 kr. i puljen pr. år.

Ena Juhl, Kultur- og Fritidsafdelingen, Ballerup kommune

FOTO: HVIDOVRE KOMMUNE

FOTO: KULTURHUSET BARBACKA

FOTO: FRITIDSBUTIKKEN, HVIDOVRE

ALBERTSLUND

Kulturpas**Målgruppe** Skoleelever**Alder** 1. - 9. klassetrin**Kontakt** Kirsten Schneider, Musik- og børnekulturkonsulent, kirsten.schneider@albertslund.dk**Følger skoleåret****Kulturpass****Målgruppe** Skoleelever**Alder** åk 1-9**Kontakt** Kirsten Schneider, Musik- og barnkulturkonsulent, kirsten.schneider@albertslund.dk**Føljer skoleåret**

**... det man har
 prøvet som
 barn, tør man
 også prøve som
 voksen**

Kirsten Schneider,
 Musik- og børnekulturkonsulent,
 Albertslund Kommune

Medeltidsligt markarbejde, violinspil og ballet i kongelige kulisser

---

Medeltida markarbejde, violinspil och balett i kungliga kulisser

---

Skolebørnene i Albertslund oplever lidt af hvert, når de med et kulturpas i hånden blandt andet besøger den lokale musikskole, Vikingelandsbyen og Det Kongelige Teater. Det er vigtigt, at introduktionen til kulturen sker gennem skolen, og at tilbuddene er gratis, siger børnekulturkonsulenten i kommunen.

Skolbarnen i Albertslund får uppleva lite av varje när de med ett kulturpass i handen besöker exempelvis den lokala musikskolan, Vikingabyen eller Det Kongelige Teater. Det är viktigt att barnen introduceras i kulturens värld via skolan, och att erbjudandena är gratis, säger kommunens barnkulturkonsult.

”

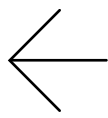
... det man har provat på som barn, det vågar man också göra som vuxen

Kirsten Schneider,
Musik- och barnkulturkonsulent
i Albertslund kommun

ALBERTSLUND

Da de 230 elever fra fjerdeklasserne i Albertslund vælter ind i Det Kongelige Teaters foyer, bliver de mødt af trikotklædte balletbørn, der løber rundt og prik-ker til alle børnene i vindjakker og sneakers. Larmen forstummer og erstattes af en hvisken: "Har du set hende der?"

Senere går tæppet op og alle mobiltelefoner er slukkede, for alle børnene har på forhånd fået fortalt, hvordan man går i teatret, da alle børn i kommunen får et gratis tilbud om teaterforestillinger i skoletiden. Her lærer de for eksempel om god adfærd som publikum.

Besøget på Danmarks nationalscene er et ud af i alt ti kulturtilbud, som eleverne får via deres kulturpas.

"Tanken med kulturpasset er, at det man har prøvet som barn, tør man også prøve som voksen," siger Kirsten Schneider, der er musik- og børnekulturkonsulent i Albertslund kommune og ophavskvinden til denne lokale udgave af et kulturpas.

Når man bladrer i kulturpasset, der har farve og facon som et rigtigt pas, kan man se tilbud om at besøge steder så forskellige som Billedskolen, biblioteket og Kroppedal Museum, hvor børnene kan lære om astronomi.

For hvert sted, børnene besøger, får de et klistermærke, som de sætter i deres pas. Nøjagtigt som man får et stempel for hvert land, man rejser ind i med sit rigtige pas.

Idéen til kulturpasset kom fra Frederikssunds kommune, der har et lignende pas baseret på fritidstilbud. For Kirsten Schneider var det oplagt, at kulturpasset i Albertslund skulle være skolebaseret og være en del af de mange tilbud børnene får.

"I skolen er vi sikre på at nå ud til alle. Den demokratiske del af kulturpasset er utrolig vigtig," fortæller hun.

Det er eksempelvis musiklæreren, der tager børnene med ned på den lokale musikskole, hvor musiklederen står klar med violin, kontrabas og andre instrumenter, så børnene selv kan prøve at spille.

Alle tilbuddene i passet er gratis, bortset fra billetten til Det Kongelige Teater. Årsagen hertil er, at dette besøg er blevet en tradition, hvilket har givet den plads i passet. Billetten til det Det Kongelige Teater koster 40 kr. og den regning deler den enkelte skole og børnekulturkonsulent.

"Hele kulturpasset koster kun 20. kr. pr. barn at producere, og med 300 børn på en årgang, er det ikke en udgiftstung aktivitet," siger Kirsten Schneider og tilføjer, at det dog kræver en børnekulturkonsulent, der er oppe på mærkerne og sørger for, de har rigeligt

med klistermærker på Frilandsmuseet for eksempel.

Succesen af kulturpasset afhænger af de enkelte lærer på skolerne, forklarer hun: "Jeg ønsker, at lærerne gør brug af alle tilbud, men jeg presser ikke på – nok fordi jeg selv har stået der," siger Kirsten Schneider, der har en fortid som folkeskolelærer.

Ting tager tid, og om nogle år vil det være helt naturligt, at hive kulturpasset frem. Måske endda allerede i førskolealderen: "Det kunne være fantastisk, hvis fremtiden bød på et kulturpas i børnehaven også," siger Kirsten Schneider og tilføjer: "man kan ikke starte for tidligt."

Då de 230 eleverna från fjärde årskursen i Albertslund väljer in med sina vindjackor och sneakers i Det Kongelige Teaters foajé, möts de av trikåklädda balettbarn som springer runt och petar lite lätt på dem. Stojet dämpas snart och ersätts av ett viskande. "Har du sett henne, där borta?"

Senare går ridån upp, och alla mobiltelefoner är avstängda. För barnen har redan i förväg fått veta hur det går till på teatern.

Tips!

De bedste tips fra Albertslund

- Kig i dit nærområde. Hvad er der er muligheder? Brug det lokale, og gør det overkommeligt at komme af sted.
- Tænk kulturen bredt og nuanceret. Mad og idræt er også kultur.
- Drys med et ekstraordinært kulturbesøg som en ballet på Det Kongelige Teater.
- Husk at der både skal være oplevelser for, med og af børnene. Det er vigtigt, at de selv får lov at være udøvende.
- Sørg for, at der er en ambassadør blandt lærerne på skolen, der deler kulturpasset ud.
- Lad børnene møde professionelle kunstnere, hvor det er muligt.
- Fortæl børnene, at både litteratur og hip hop er en del af kulturen.
- Gør det til en konkurrence at få stempler i kulturpasset og lad børnene vinde noget.

De bästa tipsen från Albertslund

- Titta på ditt närområde. Vilka möjligheter finns det? Använd det lokala utbudet, och gör det möjligt att komma iväg.
- Tänk brett och nyanserat när det gäller kultur. Mat och idrott hör också dit.
- Krydda med ett extraordinärt kulturbesök, t.ex. en balett på Det Kongelige Teater.
- Kom ihåg att det krävs upplevelser för, med och av barnen. Det är viktigt att de själva får delta.
- Se till att det finns en ambassadör bland lärarna på skolan – en person som kan dela ut kulturpasset.
- Låt barnen om möjligt träffa professionella konstnärer.
- Berätta för barnen att både litteratur och hiphop är en del av kulturen.
- Gör det till en tävling att få stämplat i kulturpasset och låt barnen vinna något.

FOTO: POLIFOTO / LOOK

Kultur er både fortid og fremtid

Kultur är både dåtid och framtid

Besöket på Danmarks nationalscen är ett av nio kulturerbjudanden som eleverna får via sina kulturpass.

"Tanken bakom kulturpasset är att det man har provat på som barn, det vågar man också göra som vuxen", säger Kirsten Schneider, som är barnkulturkonsulent i Albertslunds kommun, och den som ligger bakom idén med kulturpass, som nu prövas för andra året i rad.

När man bläddrar i kulturpasset, som till färg och form liknar ett riktigt pass, hittar man erbjudanden om att besöka så olika platser som bildskolan, biblioteket och Kroppedal Museum, där barnen kan få veta mer om astronomi. För varje ställe barnen besöker får de ett klistermärke som de sätter in i passet – precis som man får en stämpel när man reser med sitt riktiga pass.

Inspirationen till kulturpasset har man hämtat från Frederikssunds kommun, som har ett liknande pass, baserat på erbjudanden om fritidsaktiviteter. För Kirsten Schneider var det självklart att kulturpasset i Albertslund skulle vara knutet till skolan.

"I skolan är vi säkra på att vi når alla. Den demokratiska delen av kulturpasset är otroligt viktig", säger hon.

Det är till exempel musikläraren som tar med barnen till den lokala musikskolan, där musikledaren står beredd med violin, kontrabas

och andra instrument, så att barnen själva kan få prova på att spela.

Alla erbjudandena i passet är gratis. Biljetten till Det Kongelige Teater kostar 40 danska kronor, och den kostnaden delas mellan barnets skola och barnkulturkonsulenten.

"Hela kulturpasset kostar bara 20 danska kronor per barn att producera, och med 300 barn i en årskurs är det inte en särskilt tung post", säger Kirsten Schneider. Hon tillfogar dock att det krävs en barnkulturkonsulent som hela tiden är i full gång, och som ser till att det finns gott om klistermärken på exempelvis Fri-landsmuseet.

Hur lyckad satsningen på kulturpasset blir, beror på lärarna på de olika skolorna, förklarar hon. "Jag önskar att lärarna verkligen utnyttjar alla erbjudanden, men jag pressar inte på – och det beror säkert på att jag själv har stått där", säger Kirsten Schneider, som har en bakgrund som grundskollärare.

Saker och ting tar tid, och om några år kommer det att vara helt naturligt att plocka fram kulturpasset. Kanske redan i förskoleåldern. "Det skulle vara fantastiskt om vi i framtiden kunde bjuda på ett kulturpass redan på dagis", säger Kirsten Schneider. "Man kan helt enkelt inte börja för tidigt."

På Musikskolen kan bornene prøve selv

På Musikskolan kan barnen pröva själva

FOTO: POLIFOTO / CORBIS

FOTO: POLIFOTO / CULTURA IMAGES

AF / AV MARIANNE WITTE BINDSLEV

LITTERALUND

LitteraLund

Målgrupp Barn och unga
Alder 0-25 år
Kontakta Petra Bergström, Projektledare LitteraLund, petra.bergstrom@lund.se
Är tillgängligt sedan 2005

LitteraLund

Målgrupp Børn og unge
Alder 0-25 år
Kontakt Petra Bergström, Projektleder LitteraLund, petra.bergstrom@lund.se
Afholdt hver år i oktober siden 2005

Barnlitteraturen slår dubbelvolter i Lund

Børnelitteraturen slår flik-flak i Lund

Diktläsning, drama, skrivartävlingar och författarmöten hör till programpunkterna på Lunds kommuns litteraturfestival, LitteraLund. Festivalen väcker genklang i hela Sverige.

Digtopläsning, drama, skrivkonkurrencer og forfattermøder er nogle af de ting, der foregår på Lund kommunes litteraturfestival, LitteraLund. Festivalen vækker genklang over hele Sverige.

”

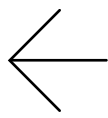
Skal Joanne K. Rowling på forfatterbesøg i Sverige, så er det selvfølgelig LitteraLund, som hun skal besøge!

Petra Bergström,
Projektleder LitteraLund, Lund Kommune

ANSL

Om Joanne K. Rowling ska på författarbesök i Sverige, så är det självklart LitteraLund hon ska besöka!

Petra Bergström,
Projektledare LitteraLund,
Lunds kommun

Tips!

Petra Bergströms fem tips till den som vill anordna en litteraturfestival

1

Stora ambitioner! Tänk stort, och vänd dig direkt till de största författarna.

2

Planering och organisation betyder allt. Var förberedd på att lösa oväntade problem i sista ögonblicket.

3

Lägg mycket tid på att förankra festivalen lokalt och regionalt, så att alla kompetenser utnyttjas i samband med programplanering och genomförande.

4

Involvra barn och ungdomar i planeringen och genomförandet, och använd deras idéer!

5

Ge utrymme åt galna och annorlunda infall i programmet – det är ofta just dessa idéer som väcker uppmärksamhet och blir ihågkomna!

Fem tips til at lave en litteraturfestival ifølge Petra Bergström

1

Store ambitioner! Tænk stort og henvend dig direkte til de største forfattere.

2

Planlægning og organisation betyder alt. Vær forberedt på at skulle løse uventede problemer i sidste øjeblik.

3

Brug meget tid på at forankre festivalen lokalt og regionalt, så alle kompetencer kommer i spil i forbindelse med programplanlægning og gennemførelse.

4

Inddrag børn og unge i planlægningen og gennemførelsen, og brug deres idéer!

5

Giv plads til skøre og skæve indfald i programmet – det er ofte dem, der huskes og vækker opmærksomhed.

Att tala med Douglas Foley, läsa honom och skriva om honom, hör till det du ska göra innan du dör.”

Så inleder Gustav, tio år, sin artikel om mötet med sin idol, den svenske barnboksförfattaren Douglas Foley, på LitteraLund. Gustav har anmält sig som ungdomsreporter på litteraturfestivalen, och det innebär en workshop om journalistik på den skånska tidningen Sydsvenskan, samt research och intervjuer med årets författare.

Om målet för festivalen är att göra litteraturen synlig och intressant för målgruppen, så har man lyckats i Gustavs fall. Och det gäller sannolikt även andra barn. LitteraLund är nämligen en festival som tar plats. Hit kommer internationellt kända författare, och här bjuds det på workshops och evenemang där litteraturen förmedlas brett genom musik, teater, konst och kulturhistoria.

”Om Joanne K. Rowling ska på författarbesök i Sverige, så är det självfallet LitteraLund hon ska besöka!”, säger LitteraLunds projektledare Petra Bergström från Lunds kommuns kultur- och fritidsförvaltning.

Mer än bara en lokal händelse

Petra Bergström har fog för självförtroendet. LitteraLund är Sveriges största bokfestival för barn och unga, och under den vecka då festivalen går av stapeln har man dels ett program inriktat på skolbarn, ungdomar och familjer, dels en konferens om litteratur, inriktad på fackfolk. Litteraturen slår med andra ord dubbelvolter under den oktobervecka då festivalen äger rum.

FOTOS: LITTERALUND

Litteraturfestival
är mer än böcker

Litteraturfestival
er mere end boger

Och festivalen är populär. Även hos den 12-åriga kille som vandrar iväg från Stadshallen, som den här veckan är centrum för en rad aktiviteter. Under den vecka som gått har han kunnat fördjupa sig i egna berättelser, han har sett andra ungdomar dramatisera berättelser och han har kunnat lyssna till sin favoritförfattare, som läst texter till en bakgrund av beatmusik. Nu är det hela över, och han har dragit upp kapuschongen ordentligt. Han ignorerar sin mamma, som försöker hålla jämna steg med honom.

"LitteraLund är ju tillbaka nästa år", säger hon i ett försök att uppmuntra sonen. Men hennes kommentar ger ingen som helst effekt.

"Fan också. Det är ju jättelänge", säger sonen och sparkar till en sten.

Lund satsar både med hjärna och hjärta

Pojken har uppenbarligen gillat att vara med i festivalen. Frågan är förstas varför LitteraLund har blivit en så stor succé.

"Svaret är att kommunen har valt att satsa både med hjärta och hjärna, och att vi har vågat satsa stort", förklarar Petra Bergström. Festivalen kostar kommunen 1,3 miljoner kronor om året. Lägg till 550.000 kronor från staten och från olika fonder – och du har en litteraturfestival.

Här odlas talanger

Månaderna innan festivalen kan ungdomarna delta i en novelltävling. De 25 bästa bidragen publiceras och får respons från studerande på författarskolan. De tre bästa bidragen dramatiseras av elever från Lunds Dans- och Musikgymnasium, och de tre vinnarna får under

festivalen möta en förläggare, så att de kan ställa frågor om vad man ska göra för att skriva en bok.

"På så sätt tar vi hand om talanger, och det bildas ett nätverk mellan författare, unga författarämnen och förläggare. Lund är ju känt för sina många barnboksförfattare", säger Petra Bergström.

Kanske är Gustav en av talangerna. Han tänker i alla fall våga sig på ett försök. Det framgår av avslutningen på hans artikel, som publiceras på LitteraLunds hemsida:

"Douglas Foley inspirerade mig att skriva en bok. Så nu tänker jag skriva en bok."

” At tale med Douglas Foley, læse ham og skrive om ham er en af de ting, du skal gøre, inden du dør.”

Sådan indledte Gustav på ti år sin artikel om mødet med svenske børnebogsforfatter, idolet Douglas Foley på LitteraLund. Gustav havde meldt sig som ungdomsreporter på litteraturfestivalen, og det indebar en workshop om journalistik på den skånske avis Sydsvenskan, research og interviews med årets forfattere.

Hvis målet for festivalen er at gøre litteratur synlig og interessant for målgruppen, så er det lykkedes i Gustavs tilfælde. Og oddsene for, at andre børn får lignende erkendelser er stor, da LitteraLund er en festival med

store armbevægelser. En festival med besøg af internationale forfatternavne, workshops og hvor litteratur bliver formidlet bredt gennem musik, teater, kunst og kulturhistorie.

"Skal Joanne K. Rowling på forfatterbesøg i Sverige, så er det selvfølgelig LitteraLund, som hun skal besøge!", siger LitteraLunds projektleder Petra Bergström fra Lund Kommunes Kultur- og Fritidsforvaltning.

Mere end en lokal event

Petra Bergström har noget at have selvtiliden i. LitteraLund er Sveriges største bogfestival for børn og unge, og i den uge, hvor festivalen løber af stablen, er der et program for skolebørn, for unge, for familier samt en konference om børnelitteratur for fagfolk. Kort sagt slår litteraturen flik flak i den uge i oktober, hvor festivalen finder sted.

Og festivalen er populær. Også hos den 12-årige dreng, der trasker af sted uden for Stadshallen, der er centrum for en række aktiviteter i løbet af ugen. I den forgangne uge har han kunnet fordybe sig i egne historier, han har set andre unge dramatisere fortællinger, han har kunnet høre sin yndlingsforfatter læse op til beatmusik. Nu er det slut, og han har slået hættten godt op om ørerne og ignorerer sin mor, der trippende forsøger at holde trit.

"LitteraLund kommer tilbage næste år," siger hun i et forsøg på at opmuntre sin søn. Men bemærkningen preller af.

"Fæ'en. Der er alt for længe til," siger sønnen og sparkar til en sten.

Lund satsar med hjernen og hjertet

Drengen havde tydeligvis nydt at deltage i festivalen, og spørgsmålet er, hvorfor LitteraLund er så stor en succes.

"Svaret er, at kommunen har valgt at satse med hjernen og hjertet, og at vi har turdet satse stort," forklarer Petra Bergström om festivalen, som koster kommunen 1,3 millioner kronor om året. Læg dertil 550.000 kr. i støtte fra staten og forskellige fonde – og du har en litteraturfestival.

Talenterne dyrkes

Op til festivalen er der en novellekonkurrence for unge. De 25 bedste bidrag bliver publiceret og får respons fra studerende på författarskolan. De tre bedste bidrag bliver dramatiseret af elever fra Lunds Dans- och Musikal Gymnasium, og de tre vindere träffar på festivalen en forlägger, som de kan stille spørgsmål om, hvad man skal göra för att skriva en bog.

"På den måde tager vi hånd om talenter, og der bliver dannet netværk mellem forfattere, författarspirer og forläggere. Lund er jo kendt for sine mange børnebogsforfattere," siger Petra Bergström.

Måske er Gustav et af talenterne. Han har i hvert fald fået mod på at skriva en bog, fremgår det af slutningen af hans artikel, der blev publiceret på LitteraLunds hjemmeside:

"Douglas Foley inspirerede mig til at skriva en bog. Så nu vil jeg skriva en bog."

NÆSTE SKRIDT: NETVÆRK NÄSTA STEG: NÄTVERK

Hvordan ser fremtidens børnekultur i Øresundsregionen ud? Svaret afhænger af vores evne til at planlægge, netværke og ikke mindst: lære af hinanden.

Vi kan lære meget af hinanden. Det er den helt åbenlyse konklusion på undersøgelsen af, hvordan der arbejdes med børnekulturen i Øresundsregionen.

"Det vigtigste i forhold til fremtiden", siger Henriette Ritz Kylmann, der er strategisk udvikler og koordinator på Børne- og Ungeområdet ved Hvidovre Kommunes biblioteker og en af deltagerne i arbejdsgruppen under Kreativ Metapol, "er at vi har kendskab til hinanden, og at vi tør tage over vandet. At vi ved, hvem vi skal kontakte på den anden side af sundet for at få en række anbefalinger med på vejen".

Det bedste fremtidsscenario er derfor, at der på baggrund af det indledende arbejde etableres en række netværk, som udvikler idéer og deler erfaring med hinanden.

Politik og handleplaner følges ad

Det næste, der springer i øjnene ved arbejdet med børnekulturen i regionen, er behovet for planlægning.

"Planlægning er ganske enkelt kodeordet og genvejen til de mest vellykkede

og værdiskabende børnekulturaktiviteter," fortæller Kirsten Schneider, der er Musik- og børnekulturkonsulent i Albertslund kommune og deltager i Kreativ Metapol.

En vigtig pointe i forhold til planlægning er, at den skal ske i kommunen og understøttes politisk. Kun på den måde kommer der en fælles forståelse for de beslutninger, der bliver truffet, og fælles tænkning er en fordel - især nu, hvor kommunerne er pressede på pengepungen.

Næste skridt: Netværk

Magasinet, Grænseløs Kultur og den tilknyttede konference viser den sammenhængskraft, der skabes, hvis alle bringer noget ind til den fælles planlægning. Men fremadrettet er der også brug for at kunne følge med i projekterne og de nye tiltag, der er udsprunget af magasinet, og her kan nye netværk gøre gavn.

"Mange barrierer er allerede nedbrudt med arbejdet i Kreativ Metapol, og de gode kontakter er skabt, siger Henriette Ritz Kylmann og tilføjer "det vigtigste er, at vi også bruger dem."

Hur ser framtidens barnkultur i Öresundsregionen ut? Svaret beror på vår förmåga att planera, skapa nätverk och - inte minst - lära av varandra.

Vi kan lära mycket av varandra. Det är den alldeles uppenbara slutsats vi kan dra av undersökningen om hur man arbetar med barnkultur i Öresundsregionen.

"Det viktigaste när det gäller framtiden", säger Henriette Ritz Kylmann, som är strategisk utvecklare och koordinator på Børne- og Ungeområdet vid Hvidovre kommuns bibliotek, och en av deltagarna i Kreativ Metapol-arbetsgruppen, "är att vi känner till varandra, och att vi tørs åka över vattnet. Att vi vet vem vi ska kontakta på andra sidan sundet för att få den information vi behöver för att gå vidare."

Det bästa framtidsscenarioet är därför att vi, med utgångspunkt från det arbete som redan gjorts, etablerar en rad nätverk som kan utveckla idéer och utbyta erfarenheter.

Politik och handlingsplaner går hand i hand

Det som närmast är mest iögonfallande med barnkulturen i regionen är behovet av planering.

"Planering är helt enkelt nyckelordet och genvägen till lyckade och värdeskapande barnkulturaktiviteter", säger Kirsten Schneider, som är Musik- och barnkulturkonsulent i Albertslund kommun, och en av deltagarna i Kreativ Metapol.

En viktig poäng när det gäller planeringen är att den ska ske i kommunen, och att den ska ha politiskt förankring. Endast då kan man uppnå en gemensam förståelse av de beslut som fattas. Och en gemensam förståelse är en fordel - i synnerhet i svängremstider.

Nästa steg: Nätverk

Magasinet, Gränslös Kultur, och konferensen tydliggör den synergieffekt som uppstår när alla bidrar med något till den gemensamma planeringen. Men det är också viktigt att följa upp projekten och de olika åtgärder som magasinet inspirerar till, och här kan nya nätverk vara till nytta.

"Många barriärer har redan brutits ned i och med arbetet i Kreativ Metapol, och de goda kontakter som skapats därigenom", säger Henriette Ritz Kylmann, och tillfogar att "det viktigaste är att vi också utnyttjar dessa kontakter."

Fire anbefalinger i valget til fremtidens børne- og ungekulturtilbud

1

Vælg de børnekulturelle aktiviteter, der kan indgå i en kommunal kulturplan

2

Sørg for at det børnekulturelle tilbud er inkluderende

3

Vælg økonomisk overskuelige projekter, der er til at gennemføre

4

Del ud af dine gode erfaringer

Gode råd til planlægningen

- Sørg for, at der i hver kommune er en børnekulturkonsulent, der administrerer midler til og koordinere børne- og ungekulturaktiviteter
- Uddan lærere og pædagoger til opgaven som kulturambassadører
- Etabler netværk i kommunen bestående af børnekulturkonsulent, kulturinstitutioner og kulturambassadører
- Lad netværket udforme og koordinere et kultur-årshjul til skoler, børn og unge i kommunen ud fra behov, ønsker og muligheder
- Giv netværket ansvaret for formidlingen af årshjulet i institutionerne
- Lad børnekulturkonsulenter deltage i netværk i regionen

Fyra rekommendationer inför valet av framtidens barn- och ungakulturutbud

1

Välj de barnkulturaktiviteter som kan ingå i en kommunal kulturplan

2

Se till att barnkulturutbudet är inkluderande

3

Välj ekonomiskt överskådliga projekt, som är möjliga att genomföra

4

Dela med dig av dina goda erfarenheter

Goda råd till planering

- Se till att det i varje kommun finns en barnkulturkonsulent/samordnare som administrerar medel och koordinerar barn- och ungdomskulturaktiviteter
- Utbilda lärare och pedagoger för uppgiften som kulturambassadörer
- Etablera nätverk i kommunen – nätverk som omfattar barnkulturkonsulent, kulturinstitutioner och kulturambassadörer
- Låt nätverket utforma och koordinera ett "kultur-årshjul" till skolor, barn och ungdomar i kommunen, allt beroende av behov, önskemål och möjligheter
- Ge nätverket ansvar för att kulturårshjulet når ut, och inkluderar, institutionerna
- Låt barnkulturkonsulenter delta i nätverket i regionen

GRÆNSELØS KULTUR

Ifølge FN's børnekonvention har børn ret til at deltage i det kulturelle og kunstneriske liv - det handler om kultur for, med og af børn.

Uafhængig af grupperinger og sociale klasser, skoler og kommuner, ja alle former for opdelinger, skal vi sikre, at alle børn møder og oplever kulturen. Alle børn og unge skal have muligheden for at være delagtige i mødet med kulturens mange sprog. Skoler, daginstitutioner og fritidshjem er en god platform og et naturligt udgangspunkt for at sikre at kulturen indgår som en del af børns og unges hverdag.

Arbejdsgruppen i Kreativ Metapol anbefaler, at kommunerne udformer praktiske, fleksible og lokalt forankrede kulturplaner, hvor børn og unge igennem gode rollemodeller og projekter møder kulturen og glædes.

HERLEV KOMMUNE

Leadpartner

Herlev Bygade 90
2730 Herlev

Flemming Olsen

Børne- og Kulturdirektor
bkfdir@herlev.dk

GRÄNSLÖS KULTUR

Enligt FN's barnkonvention har barn rätt till att delta i det kulturella och konstnärliga livet - det handlar om kultur för, med och av barn.

Oavsett grupperingar och social klass, skolor och kommuner, ja all sorts uppdelning, ska vi säkerställa att alla barn får möta och uppleva kultur. Alla barn och unga ska ha förutsättningar att vara delaktiga i mötet med kulturens alla språk. Förskolor, skolor och fritidshem är en naturlig utgångspunkt och plattform för att säkerställa att kultur blir en del av barn och ungas vardag.

Arbetsgruppen i Kreativ Metapol rekommenderar att kommunerna utformar praktiska, flexibla och lokalt förankrade kulturplaner där barn och unga genom goda förebilder och satsningar möter kultur och växer.

REGION SKÅNE

Samordnande partner

Kultur Skåne
20501 Malmö

Ola Jacobson

Verksamhetsstrateg och
internationell sekreterare
ola.jacobson@skane.se

